

Campioana mondială de
scrimă Olga Orban, maestră
emerită a sportului.
Fotografie de Elena GHERA

OGLINDĂ, OGLINJOARĂ...!

de Florica ŞELMARU

Există o veche poveste germană în care o regină trufaşă își consulta în fiecare zi oglinda: „Oglindă, oglinjoară, cine-i mai frumoasă în întreaga țară?” În ziua când răspunsul nu i-a fost pe plac, regina s-a mîniat pe oglindă...

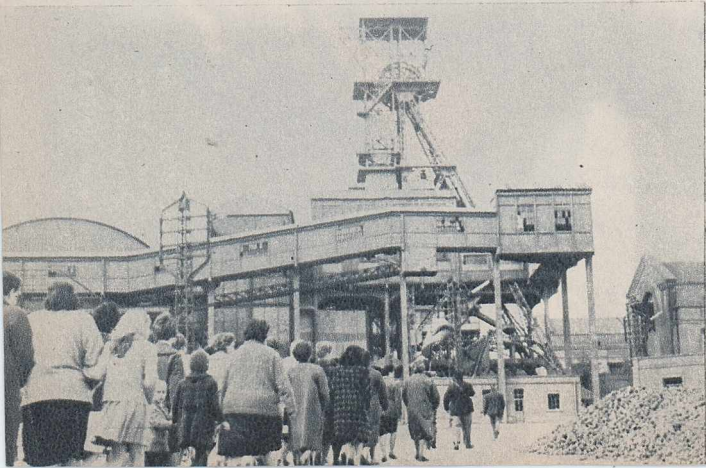
Este puțin probabil ca Franz-Josef Strauss, ministru de Război la Bonn, zgomotos pretendent la înarmarea nucleară a Bundeswehrului, să aibă și veleități de exponent superlativ al frumuseții masculine (priviți-i de altminteri poza!)... Totuși, pe oglindă s-a mîniat ca și regina cea trufașă. Nu pe oglinda în fața căreia se bărbiereste dimineața — ci pe săptămînalul care poartă numele acestui obiect destinat să reflecte realitatea: „Der Spiegel” înseamnă, pe nemțește, „oglinďă”.

Scandalul care a avut drept protagoniști revista hamburgheză cu acest nume și pe ministrul de Război Strauss, iar drept urmare o criză cu convulsii în coaliția guvernamentală de la Bonn, își are originea în fapte petrecute cu mai multe luni în urmă. Mai exact, astă-primăvară. Cînd revista a publicat o seamă de documente dovedind — primo, că ministrul uzase de autoritatea funcției lui pentru a asigura importante comenzi dubioasei firme de construcții „Fibag”; secundo, că duioasa condescendență a ministrului pentru un fost coleg de școală și pentru un prieten al fostului coleg (prietenul fiind principalul beneficiar al contractului, iar fostul coleg acționînd în calitate de intermediar) nu fusese dezinteresată. Strauss a protestat cu promptitudinea cuvenită, a pus pe alții (pe niște generali ai Bundeswehrului) să protesteze, a și dat revista în judecată — totuși a consimțit repede, la propunerea președintelui tribunalului, să sisteze acțiunea (deși revista nu retractase nimic). Ministrul a rămas, vorba lui Caragiale, cu „onoarea nereperată” (și sub presiunea unei anchete pe care, date fiind proporțiile „afacerii Fibag”, Bundestagul se văzuse nevoit s-o întreprindă).

Dar își făgăduise să se răzbune. Și, la o bere (acest cavalier al pocălului Sfîntului Graal nuclear nu disprețuiește pare-se halba și țapul), la cite o recepție unde toastase prea sîrguincios, profera amenințări întunecate împotriva revistei, a principailor ei redactori, a deputaților care se solidarizaseră cu ea. Și-a rumegat însă proiectele de răzbunare pînă în ziua în care faimoasa comisie de anchetă a Bundestagului se pronunțase: nu tocmai precis, nu tocmai clar, dar scoțîndu-l de bine de rău basma curată. Socotînd că onoarea i-a fost de data asta aproximativ „reperată”, măcar atît cît să poată acționa, ministrul s-a dovedit operativ. În foarte scurt timp, localurile revistei au fost percheziționate, cîțiva redactori arestați (unul, care se afla în concediu în Spania, a fost arestat cu ajutorul nemijlocit al poliției franchiste), totul sub acuzarea de „înalță trădare”, „primejduire a securității statului” ș.a.m.d. Represiunile, acțiunea polițienească, au pornit, în momentul în care revista a publicat un amplu articol pe marginea recentelor manevre N.A.T.O. cunoscute sub numele de „Fallex 62”. Pretextul invocat a fost „publicarea de documente privind securitatea statului”. A reieșit însă din cercetări că documentele folosite fuseseră în prealabil triate împreună cu autoritățile competente. Dar articolul cu pricina combătea cunoscuta teză a lui Strauss privitoare la înarmarea nucleară a Bundeswehrului și se ralia tezei americane privitoare la sporirea efectivelor armatei vest-germane, la intensificarea echipării ei cu arme clasice... tocmai în momentul în care Adenauer se pregătea să plece la Washington, între altele pentru a cere din nou arme nucleare.

Ministrul liber-democrat al Justiției, peste capul căruia s-a desfășurat urmărirea judiciară a revistei hamburgheze și care amenințase cu demisia, n-a mai demisionat. Coaliția guvernamentală de la Bonn a fost salvată prin sacrificarea a doi secretari de stat. Dar conflictul Strauss-„Der Spiegel” cu toate implicațiile lui este extrem de instructiv. Oglîndește — nu vreau să fac un calambur, dar oglindește — chipul alterat de bătrînețe și de boli (între altele de boala isteriei înarmărilor) al unei lumi căreia îi place să-și spună liberă și democratică.

În semn de protest împotriva concedierilor și scăderii salariilor, minerii francezi au organizat o „Săptămîna a revendicărilor”. În fotografie: soțiile greviștilor de la mina din Mouvière au venit pentru a-și manifesta solidaritatea cu lupta lor.

Aspect din timpul vizitei lui Anastas Mikoian în Cuba: după una din convorbirile purtate cu conducători ai Cubei, A.I. Mikoian, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., părăsește clădirea Consiliului de Miniștri împreună cu premierul Fidel Castro.

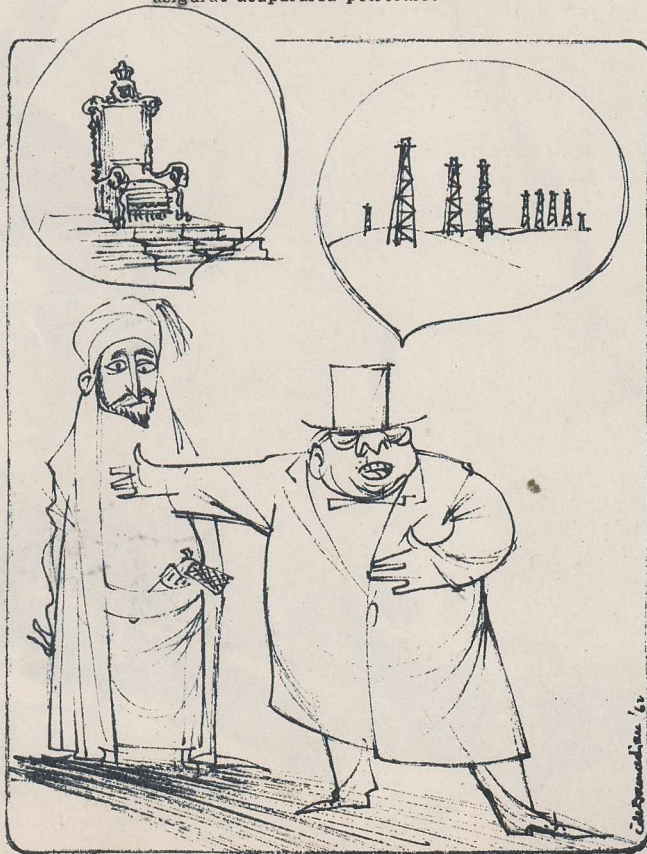
fotocronica
FLACĂRI

Arnold Zweig (în fotografie) a împlinit la 10 noiembrie 75 de ani. Silit să emigreze din Germania o dată cu instaurarea regimului hitlerist, cunoscutul scriitor german s-a refugiat în patrie după război, stabilindu-se în R.D. Germană. „Consider o fericire faptul că de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial pot din nou să trăiesc și să muncesc în țara mea, Republica Democrată Germană” — a declarat Arnold Zweig cu prilejul aniversării sale.

Manifestație de solidaritate cu Cuba, pe străzile orașului brazilian Rio de Janeiro. Pe pancarte stă scris: „Contra blocadei militare împotriva Cubei!”, „Pentru independența Cubei, pentru pace”

Puterile occidentale sprijină agresiunea împotriva Republicii Yemen, precum și pe pretendentul la tron, pentru a păstra vechile rînduiri care le-au asigurat acapararea petrolului.

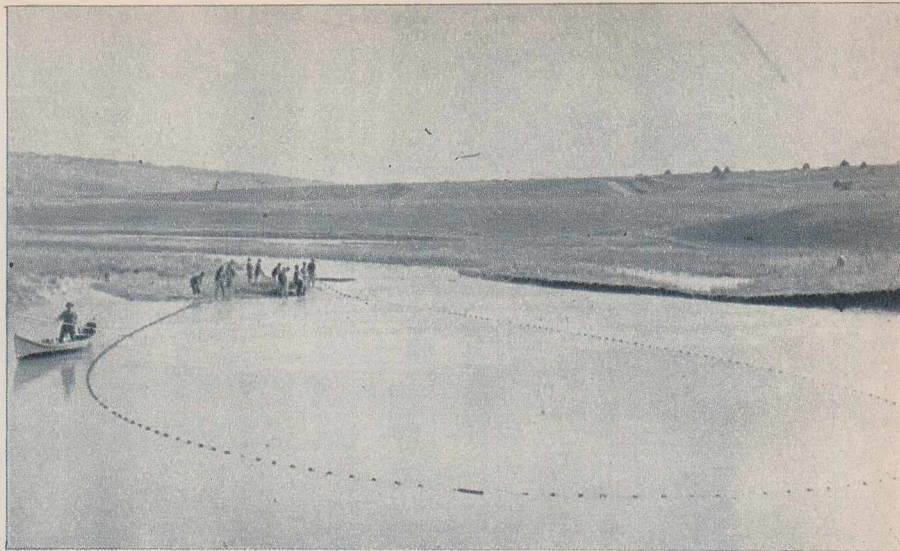
— Dați Imamului ce este al imamului și lui Standard Oil...
Desen de CIK DAMADIAN

La Liège s-a desfășurat recent un proces ce a atras asupra sa atenția opiniei publice. Pe banca acuzării s-a aflat Suzanne Vandepuit (prima din dreapta), tinăra mamă belgiană care, cu ajutorul unui puternic somnifer, și-a omorît fetița în vîrstă de șapte zile. Copilul se născuse fără brațe din cauza unui medicament vătămător fabricat în R.F.G. pe bază de thalidomidă, folosit de mamă în timpul sarcinii. În boxă s-au aflat alături de Suzanne (de la dreapta la stînga): soțul ei, Jean, mama și sora Suzannei, care au încuviințat fapta acesteia, precum și doctorul ce a dat rețeta. La sfîrșitul unor dezbateri furtivoase — care au transformat de fapt procesul într-un violent rechizitoriu la adresa firmei vest-germane „Grünenthal” și a altor contere farmaceutice din Occident care, lansîndu-și pe piață produsele, nu se gîndesc decît la profituri — toți acuzații au fost achitați.

Excavatoriștii de la Exploatarea carbonifera la suprafață Rovinari, raionul Tg. Jiu, au dat numai în 20 de zile din luna octombrie 32.000 tone de cărbune peste plan.

Colectiviștii din Brehuești-Suceava au amenajat un iaz, inaugurând o nouă ramură de producție în gospodăria lor — piscicultura — care le va aduce apreciable venituri.

Au început cursurile de 3 ani ale învățământului agrozootehnic. În fotografie: deschiderea cursurilor la G.A.C.-Ciorăști, raionul R.Sărat, la care participă un număr de 60 colectiviști și colectiviste. Inginerul agronom din gospodărie expune prima lecție; organizarea muncii în G.A.C.

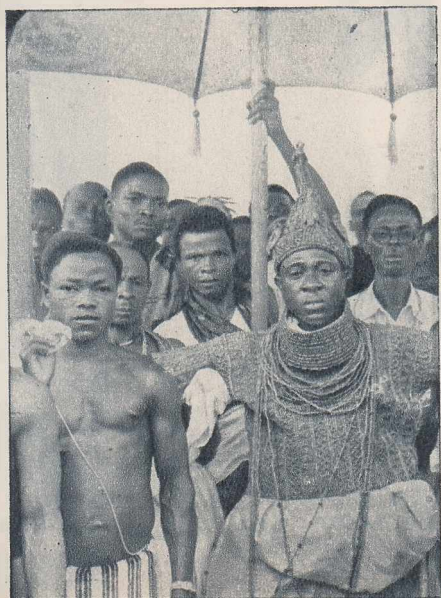

Cele 80 de apartamente din ultimele trei blocuri de pe strada „9 Mai” din Bacău, a căror finisare s-a terminat zilele acestea, au fost date în folosință. În total, de la începutul anului oamenii muncii din Bacău au primit 488 apartamente noi. Alte blocuri sînt în fază de finisare.

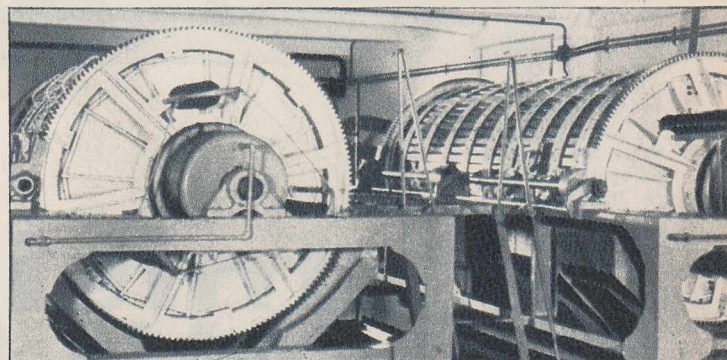
Scrisoare din Nigeria

„Cea de-a doua aniversare a independenței Nigeriei a fost sărbătorită în întreaga țară. Cu acest prilej au avut loc serbări populare și au fost organizate diferite expoziții. La școala noastră mixtă, cea mai mare școală medie din orașul Agbor, a fost organizată o expoziție despre realizările din R.P. Română. Expozatele au fost distinse cu premiul II. Acest lucru se datorește materialului bogat trimis de Institutul român pentru relații culturale cu străinătatea. Expoziția a fost vizitată de un public numeros. În fotografie: unul din conducătorii locali (în dreapta) care a vizitat expoziția noastră”.

P. V. OGBEWI,
directorul școlii
municipale din
Agbor (Nigeria)

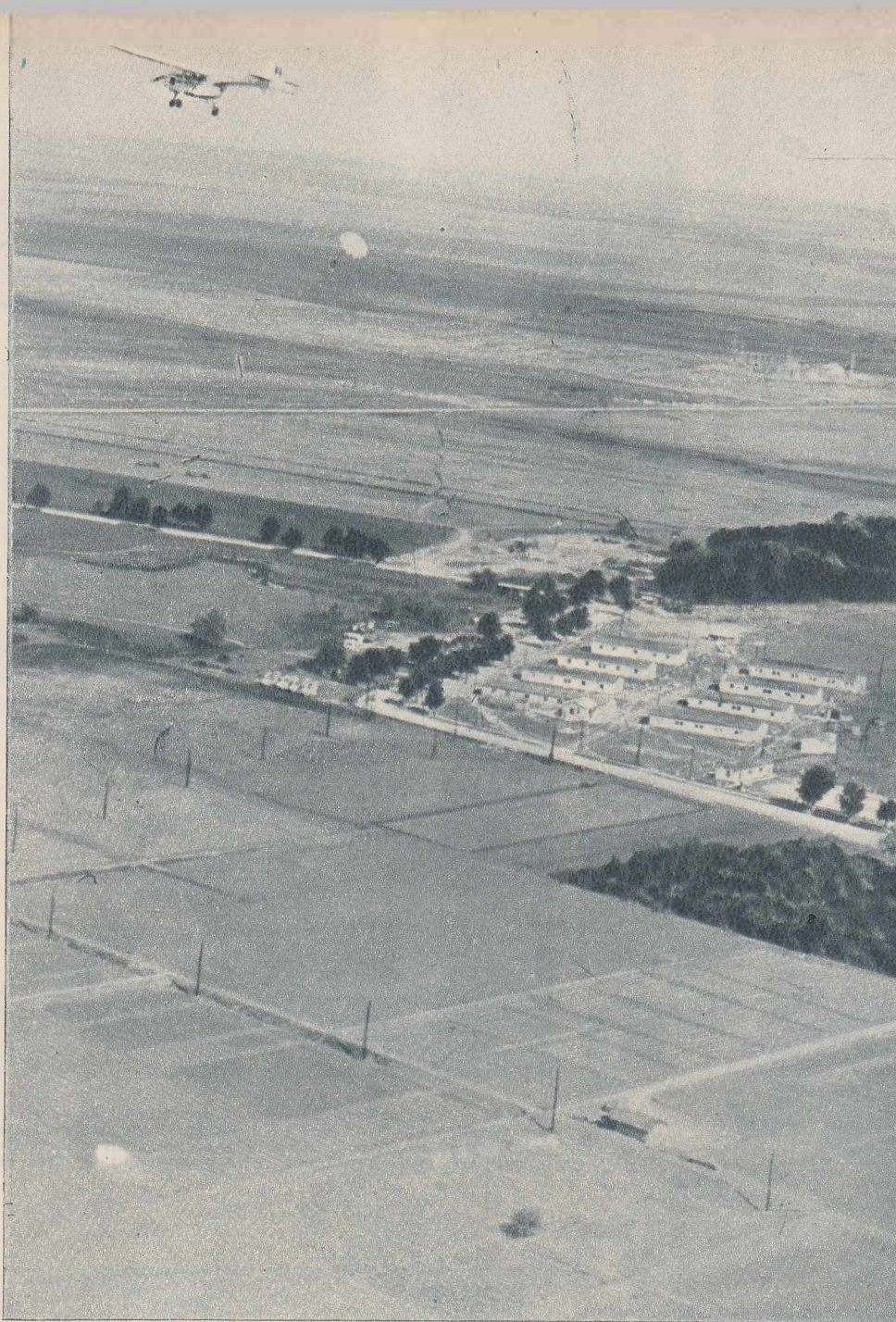
La G.A.C. „Axente Sever”-Mediaș, cunoscută pentru renumitele soluri de vinuri de Trnave, s-a construit și dat în folosință o cramă înzestrată cu instalații moderne pentru prelucrarea și păstrarea vinurilor. În fotografie: secția de prese hidraulice pentru extragerea mustului.

Fotocronica
FLAGARII

Fază din meciul de rugbi R.P.R.-Franța (scor: 3-0) care a adus culorilor noastre naționale o strălucită victorie.

În apropierea satului Vadu Lat din regiunea București s-a deschis o mică parașută alb-roșie; ea aduce flacoanele cu plasmă.

misiune AVIASAN

„Medicii spuneau că mai avea numai șase ore de trăit“...

„Trebuie să parașutăm cinci flacoane de sânge la spitalul din Ghimpați“...

„Am adus studenta de la Geologie“...

„B. 817 este alimentat“...

Oameni în halate albe, oameni în uniforma aviației civile, mecanici de avioane schimbă zilnic astfel de fraze în răstimpul dintre plecarea și sosirea unui avion.

Plecări și sosiri care aici, într-o margine a aeroportului Otopeni, se măsoară adesea în ore și minute de viață.

Elevul Pavel Gheorghe din Sinaia se juca cu un prieten. Nechibzuită joacă trebuie să

fi fost, căci o lovitură primită pe neașteptate l-a adus pe Pavel în spital, făcând din băiatul de 17 ani un caz: plagă pe inimă.

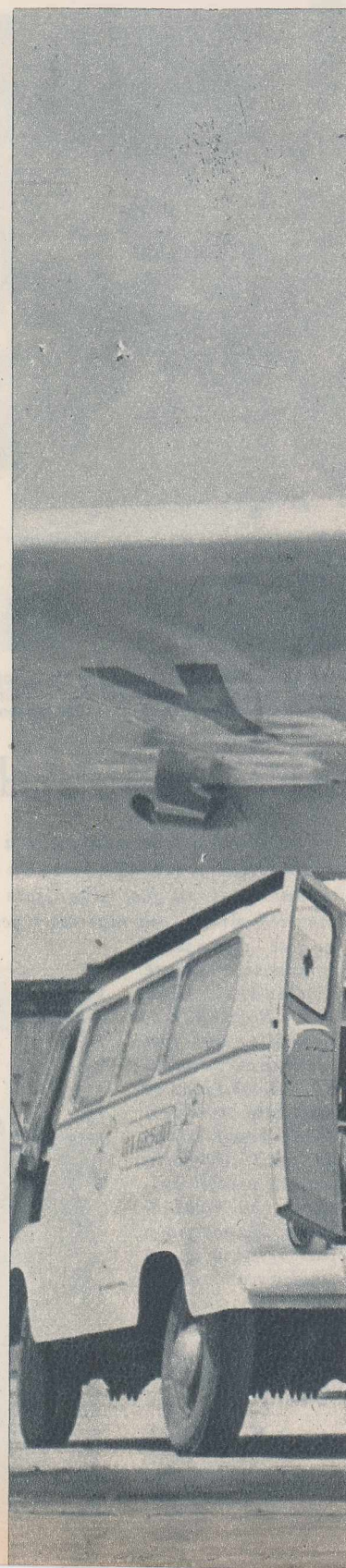
Șase ore — atât s-a socotit că ar mai fi rezistat inima. Numai o operație executată de specialiști l-ar fi salvat. Dar nici nu putea fi vorba de o călătorie pînă la București. Organismul bolnavului n-ar fi suportat.

Pavel Gheorghe avea să afle mai tîrziu că în ziua aceea un pilot al Aviasanului calcula astfel timpul: la 11,30 s-a telefonat la Fundeni, la 12,15 patru medici vor fi aici, la 12,30 va decola elicopterul, la ora 13 voi fi în Sinaia, la ora două vor fi în sala de operații... Nul! Cele șase ore nu vor apuca să se îplinească.

Într-adevăr, peste trei ore, în sala de operații a spitalului „Olga Bancic“ din Sinaia doctorul Fr. Proianov și cei trei asistenți ai săi de la clinica din Fundeni se priveau cu înțeles: „E în afară de orice primejdie“.

Cînd s-a primit telefonul, la punctul Aviasan din Buzău nu se afla nici un avion cu targă și schiuri. Iar colectivista Elena Ioxi dintr-un sat de prin împrejurimi trebuia adusă imediat la București; făcuse un hematom pe creier, în urma unui traumatism.

Un telefon la Otopeni, și imediat un avion cu schiuri pilotat de Mircea Paxaman s-a îndreptat spre Buzău. A luat bolnava, și totul părea să fie o misiune ca oricare alta. Dar în apropiere de București o ceață neprevăzută împiedica găsirea aeroportului. S-o ducă pe Elena Ioxi înapoi la Buzău? Desigur, procedînd astfel pilotul nu și-ar primejdi propria-i viață. În spatele lui însă, aproape doar

cît să întinzi mîna și s-o atingi, o femeie a cărei viață se numără în ore nădăjduiește.

Avionul mai orbecăie nițel între cer și pămînt, apoi prinde a urma drumul ce-l indică slab, ca o dîră de fum, linia de centură.

— Mă gîndeam că urmînd-o va fi imposibil să nu găsesc aeroportul — ne-a spus pilotul. A fost o misiune ceva mai dificilă.

.....
În sala de operații a spitalului din Onești se afla un bolnav cu arsuri de gradul III. Medicul se uita nerăbdător la ceas. În curînd îi vor fi necesare flacoanele cu plasmă. Va reuși Aviasanul să fie aici la ora 10?

...Zece fără cîteva minute. Pe deasupra curții spitalului se rotește un avion. O mină dibace a dat drumul unei parașute care ajunge aproape, foarte aproape de sala de operații. Asistentele medicale despachetează flacoanele pe care, ca întotdeauna, pilotul Ion

Drîmbă de la stația Aviasan Bacău le-a adus la timp.

★

Aici, la punctul Aviasan de pe aeroportul Otopeni, ca de altfel și în celelalte 15 centre Aviasan din țară, toată lumea vorbește de „cazuri“ și de „misiuni“, vrînd parcă să sublinieze și mai mult legătura dintre medicină și aviație întîlnite pe aceeași platformă: grija față de om.

Pentru asistentele medicale, cei peste 5.000 de bolnavi transportați numai în anul 1961 la noile clinici de specialitate sînt „cazuri“.

Piloții, mecanicii, se înțelege, vorbesc de „misiuni“. Misiuni care, în același an 1961, au însumat mai bine de 2.200.000 km de drum aerian, efectuați în 18.500 ore de zbor.

Nu numai medicii care au salvat viața celor 5.000 de bolnavi s-au bucurat de re-

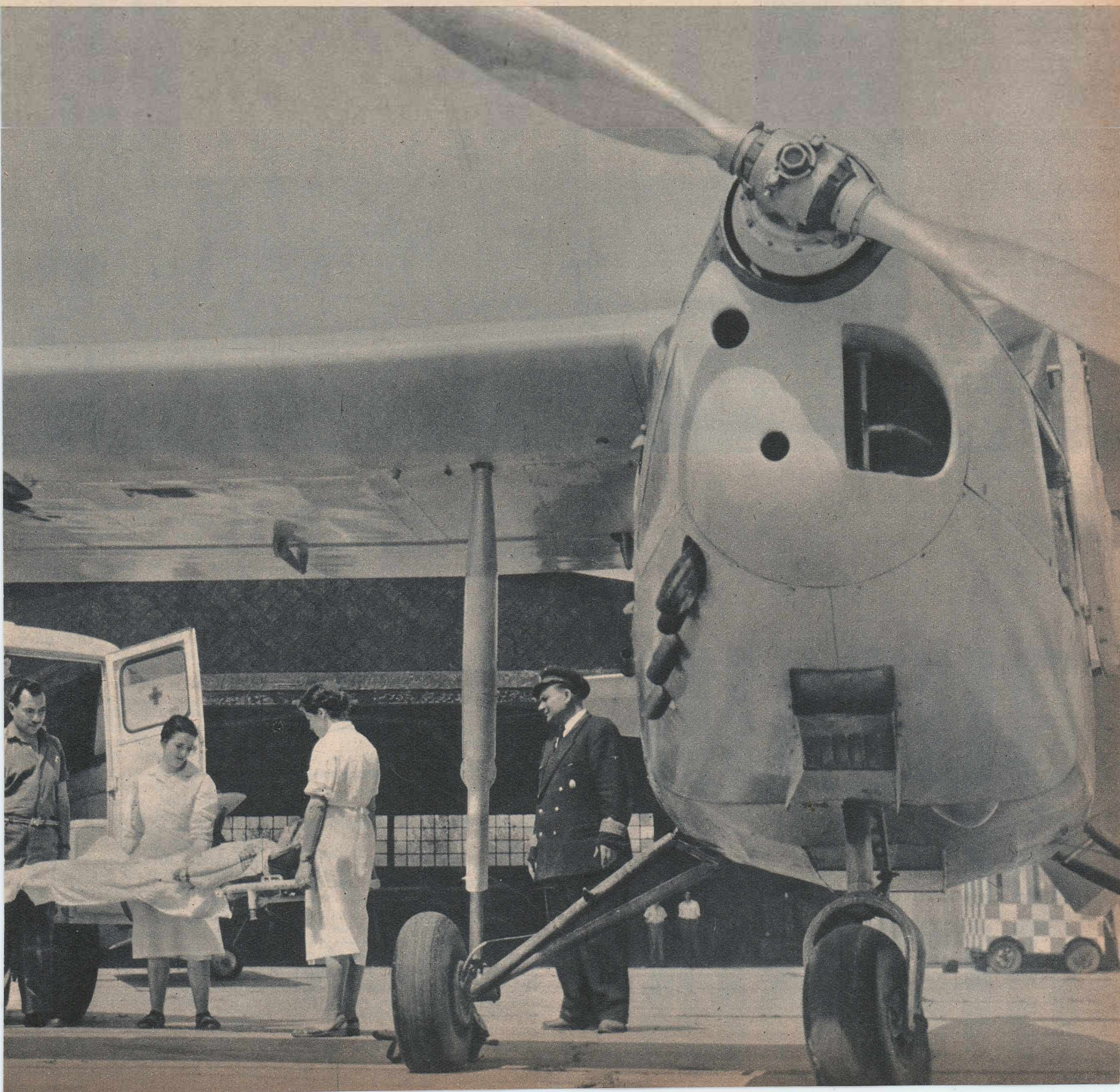
ușita acestor misiuni, ci încă alte cîteva mii: cei care au primit la timp flaconul cu sînge sau medicamentul necesar, căci în anul trecut piloții Aviasanului au transportat mai mult de 10.000 litri de sînge conservat și 47.000 kg medicamente. Cazuri, misiuni...

Pentru toți însă înseamnă același lucru: probleme grave în fața cărora medicina, trebuind să-și spună cuvîntul în ore ce sînt numărate, are nevoie de sprijinul aviației.

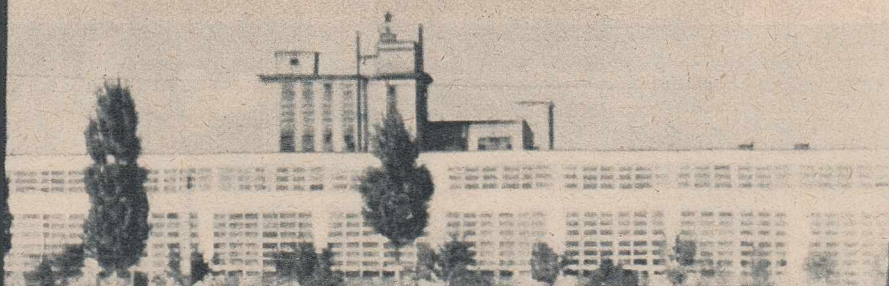
Transportînd un bolnav sau cîteva flacoane cu sînge dintr-o parte într-alta a țării, cei care fac parte din rețeaua Aviasan sînt zilnic, timp de cîteva ore, adevărata mîna dreaptă a doctorului.

Magda MIHĂILESCU
Fotografii de S. STEINER

Viața acestei femei este salvată;
avionul a sosit la timp în București.

Dai la o parte perdeaua din masă plastică de la una din ferestrele blocului administrativ, și înaintea ochilor îți apar clădirile noi, în culori pastelate, ale fabricii înălțate pe terenul fostelor cărămidării...

BUZĂUL ȘI CHIMIA

Probabil că și dumneavoastră, cei ce citiți aceste rânduri, ați văzut căștile ce protejează și împodobesc... coafurile călătorilor de ambele sexe care, călare pe două roți de motocicletă, străbat (uneori cu viteză prea mare) străzile orașelor și șoselele întregii țări. Și poate că uneori v-ați întrebat: unde se fabrică aceste frumoase accesorii vestimentar-protectoare? Dar în același timp nu e exclus ca unora dintre dumneavoastră să le fi căzut sub ochi anunțul apărut în ziare sau pe ecranele televizoarelor prin care motocicliștii sînt sfătuiți să-și cumpere căștile protectoare produse de Fabrica de mase plastice din Buzău.

Despre Buzău — vechi și noi

Despre orașul de pe malul râului Buzău știam ce știe oricine în țara noastră: numele Buzăului este pomenit în cele mai vechi documente și nu o dată buzoienii au avut un cuvînt greu de spus în istoria Țării Românești; dar în anii stăpînirii burgheze Buzăul nu rămăsese decît un prăfuit tîrg de provincie, cunoscut mai ales prin numele pe care-l împrumutase unei vestite țuici și prin faimosul tîrg Drăgaica, ce se deschidea în fiecare an la 24 iunie în pocnete de bici,

chiote vesele și arome gastronomice. Pentru cineva care dorea să știe mai multe despre viața economică a orașului se putea adăuga că la Buzău existau: cîteva mori, cîteva mici tăbăcării primitive, o povarnă de rachiu, două-trei minuscule tipografii, cam tot atîtea „fabrici” de sifon și... gata. În plus: Buzăul era sediul prefecturii județului cu același nume, al episcopiei și al unei garnizoane militare ce asigura urbei nu numai fanfara ce cînta „valțuri” în chioșcul din grădina publică, dar și gloanțele necesare înăbușirii răscoalei țărănilor din 1907. Dacă dorești însă să știi mai multe, e bine să te adresezi statisticilor. Afli, de pildă, că acum un sfert de veac orașul Buzău avea ceva mai mult de 40.000 locuitori (și vreo 360.000 întregul județ), iar dezvoltarea lui economică ilustra rămînerea în urmă a întregii Romîinii burghezo-moșierești. În anul 1938 numărul total al salariaților de pe teritoriul fostului județ Buzău era de 2.035. Dintre aceștia, doar 152 erau muncitori industriali!

Ce este Simileasca?

Buzăul de astăzi este un oraș în plină dezvoltare socialistă, oraș-șantier, în care fațadele lu-

minoase ale noilor blocuri strălucesc în soare, în care schelele construcțiilor se ridică la tot pasul. Populația orașului era la 1 iulie 1960 de 75.569 locuitori. Cît despre viața economică nouă, socialistă, a orașului, credem că e destul să amintim de ceea ce ne-a îndemnat să plecăm la drum: existența unei fabrici pentru prelucrarea maselor plastice.

O dată descins în Buzău, dacă întrebi cum poți ajunge la fabrica de mase plastice și se răspunde: „Luați autobuzul de Simileasca“.

Simileasca este un cartier în partea de nord a orașului. Din „Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău“, apărut în 1892, aflăm că acum 70 de ani Simileasca era o comună separată, în care episcopia Buzăului își așeza țiganii robi. În Simileasca funcționau: un abator, câteva mori, o pivă de bătut sumane, câteva cărămidării, o școală și... 19 circiumi. Ca atare, din 1.700 locuitori, pe acea vreme știau carte doar 62! Acestea le-am aflat din statistică. Din gura buzoienilor am mai aflat că pe locul vechilor cărămidării se încorporează o adevărată „groapă Floreasca“ buzoiană, în care un orașel de bordeie primitive adăpostea un întreg popor de flămânzi. Și am mai aflat că toate acestea au dăinuit pînă în anii puterii populare în aceeași stare de înăpoiere în care s-au aflat pe vremea cînd aci erau „colonizați“ țiganii robi ai episcopiei.

Aici, pe locul fostelor bordeie, s-a înălțat o industrie modernă.

În fosta groapă a cărămidarilor

Masele plastice au intrat temeinic în viața noastră cea de toate zilele. În locul „trench-coat“-ului cauciucat ne-am obișnuit să îmbrăcăm ușoara, frumoasa și deosebit de ieftină manta de ploaie confecționată din polietilenă; în locul greoiului buton al întrerupătorului electric din metal, sticlă sau porțelan, întorcem unul din bachelită sau aminoplast; în locul telurilor din tapițeria de pe vremuri, stăm în

autobuze sau în cinematografe pe fotolii umplute cu P.V.C. expandat. Și așa mai departe.

Ei bine, toate acestea — și multe altele încă — se produc acolo unde în urmă cu 7 decenii nu se aflau decît o singură școală, 1.638 de analfabeți și 19 circiumi: în Simileasca.

Construcția Fabricii de mase plastice din Buzău, creație a regimului democrat-popular, a început în anul 1953; fabrica a început să producă în 1957, avînd pe atunci o singură secție profilată pe producția de carbune activ vegetal. Astăzi pe terenul fostelor cărămidării din Simileasca află o serie de construcții noi, moderne atît prin linie cît și prin colorit.

Desigur că pastelul zugrăvelilor exterioare ale noilor construcții de aici este realizat pe baza unor rășini sintetice. Ca să-ți dai seama de aceasta trebuie să ai însă oarecare cunoștințe de specialitate. Nu-ți trebuie însă nici un fel de asemenea cunoștințe pentru a recunoaște P.V.C.-ul și aminoplastul în perdelele, covorele, tapițeriile ușilor, balustradele scăriilor, tapițeriile scaunelor și în alte obiecte cu care îți contact păsînd în prima clădire din incinta întreprinderii: blocul administrativ. Întrînd aici, de la bun început simți că ai pătruns într-un imperiu al maselor plastice.

O varietate de produse

Fabrica de mase plastice din Buzău are un profil ceva mai complex decît îi e titulatura. Cel mai „de tradiție“ dintre produsele ei este carbunele activ, folosit și el în ciclul de sinteză a maselor plastice.

Desigur că nu toată lumea știe ce este „Romcarbon“-ul. Pentru lămurire precizăm că este un element de primă importanță în industriile chimică-petroliferă, alimentară, farmaceutică ș.a. Este un carbune ce se prezintă sub forma de praf sau de granule, produs în mai multe sortimente la fabrica din Buzău, pe baza prelucrării banalului mangal; el are proprietăți de-a dreptul miraculoase: decolorează melasa în proce-

sul de rafinare a zahărului, decolorează și purifică siropurile comestibile, decolorează și purifică glucoza fabricată din cartofi, porumb sau orez, uleiurile și grăsimile animale sau vegetale din industria alimentară, grăsimile pentru fabricarea săpunurilor și uleiurilor farmaceutice, acizii acetic, tartric, citric, lactic, boric etc.; are un rol de seamă în industria de antibiotice, vitamine și sulfamide; e de neînlocuit în tratarea și conservarea vinurilor, în sterilizarea apelor potabile, în absorbțiile de gaze și vapori nocivi, în purificarea atmosferei din întreprinderi industriale, în recuperarea a numeroase substanțe folosite ca solvenți în industria chimică, este un excelent catalizator în diverse procese chimice etc., etc.

Secția de carbune activ a fabricii din Buzău este cea mai veche, dar continuă să se dezvolt. Și e foarte bine, pentru că Romcarbonul se bucură de faimă.

Iată apoi secțiile de mase plastice propriu-zise ale fabricii. Unele prelucreză praful și granulele de P.V.C., aminoplast sau bachelită furnizate de fabricile de produse chimice din Făgăraș, Turda sau Tîrnăveni — altele execută confecții din foliile primite de la fabricile de mase plastice din București și Timișoara.

Cititorul este poate curios să știe cum se fac obiectele din mase plastice atît de utile, de plăcute și de ieftine. Ne temem că-l vom dezamăgi spunîndu-i că procesul de producție al acestora nu este prea spectaculos, că el este aparent simplu. Într-adevăr, fie că e vorba de mase plastice termorigide (bachelită, aminoplast, textolit), fie că e vorba de cele termoplastice (P.V.C.), lucrurile se petrec cam așa: un muncitor ia o oarecare cantitate de praf — alb sau în culori pastelate dacă e vorba de aminoplast sau P.V.C., brun dacă e vorba de bachelită — îl toarnă într-o matriță și o introduce sub o presă specială; după cîteva minute de supunere la o anumită presiune și temperatură el scoate de sub presă un întrerupător electric, un capac pentru duș sau

un alt obiect similar. Dacă matrița respectivă seamănă cu un domestic cean și în ea muncitorul presator va introduce o bucată de pînză și praf de bachelită, ceea ce va scoate afară din presă va fi o... cască. O cască de miner, de muncitor petrolist, de muncitor forestier sau de motociclist, deosebit de rezistentă la lovituri. În secția de control a calității există o greutate de metal, cu vârful ascuțit, ce cîntărește 2 kg, care, printr-un tub, este lăsată să cadă de la cîteva metri înălțime pe aceste căști. Forța ce i-o imprimă căderea și vârful ascuțit al greutății de metal nu sînt totuși în stare să străpungă casca făcută din cea mai banală pînză împregnată cu bachelită. Deci, motocicliști, puneți-vă cu încredere pe cap căștile fabricate la Buzău (ceea ce însă nu trebuie să vă faci să depășiți viteza legală)!

Mai complicat pare procesul de fabricare a „Rovipor“-ului — așa-numitul P.V.C. expandat, masa aceea spongioasă folosită tot mai mult pentru înlocuirea arcurilor de tapițerie. Interesantul aici constă în faptul că, înainte de a supune praful de policlorură de vinil temperaturii și presiunii sub care i se dă forma dorită, el este amestecat cu diferite substanțe care mai apoi se dizolvă în apă — printre care și obișnuita sare de bucătărie. După ce P.V.C.-ul a devenit, din praf, un corp solid cu o formă precisă, o simplă baie de apă dizolvă și îndepărtează din masa respectivă sarea, în locul ei rămînd porii ce dau Roviporului aspectul spongios și elasticitatea.

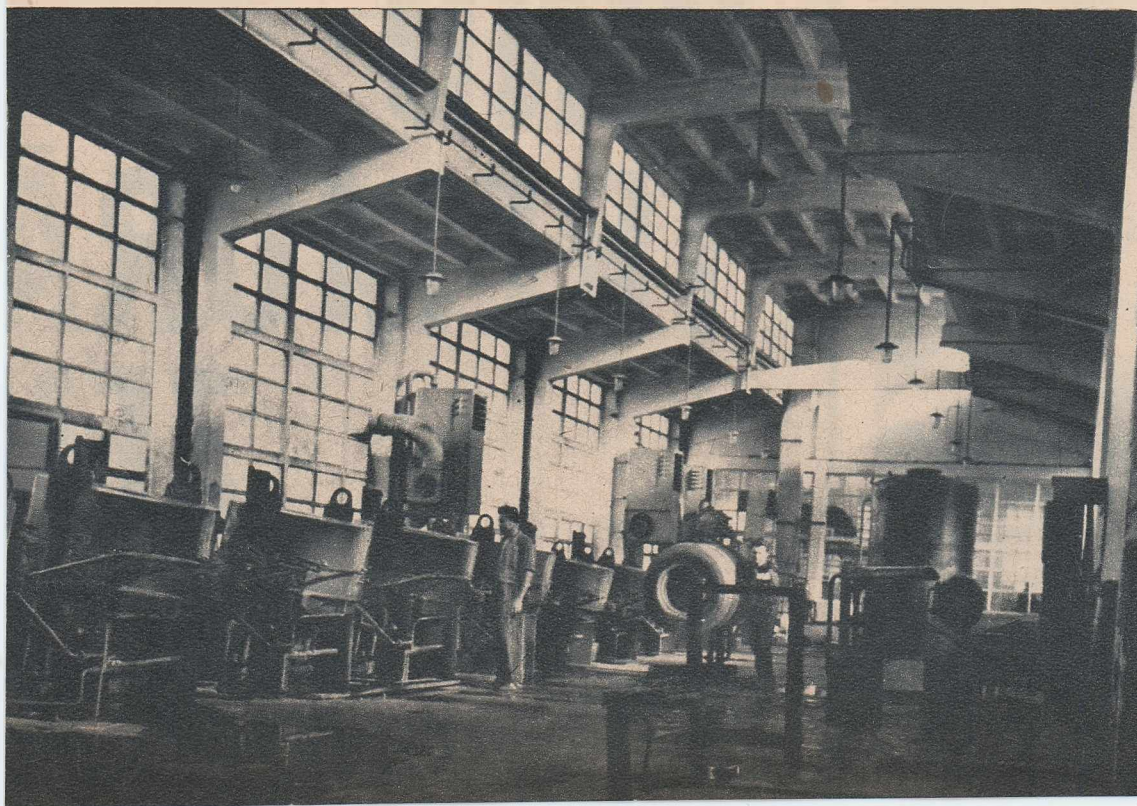
Fabrica din Buzău mai are secții în care se produc diverse obiecte din P.V.C. transparent, o secție de confecționare a fulgarinelor de ploaie ș.a.

O secție cu un profil mai deosebit — una din cele mai noi ale fabricii — este secția de reșapat cauciucuri auto. Munca de aici, în mare măsură automatizată și în cea mai mare parte mecanizată, constă în transformarea anvelopelor uzate în anvelope noi. Curățate de vechiul înveliș și îmbrăcate în unul proaspăt, ele ies din fabrica din Buzău cu o capacitate de refolosire egală cu 75% din cea a cauciucurilor noi.

În sfîrșit, o altă secție a fabricii produce mijloace de protecție industrială: măști de praf, măști de protecție împotriva emanațiilor de gaze toxice și vapori metalici din unele ramuri ale industriei, măști de sudură etc.

Calificarea — problemă de cea mai mare importanță

Un praf ce seamănă cu creta pisată s-a transformat într-un obiect ale cărui calități sînt cu totul deosebite. Spuneam însă mai sus că lucrurile se petrec simplu doar în aparență. Pentru că muncitorul care transformă praful inform într-un obiect din masă plastică nu e un robot care execută mecanic o operație oarecare — ci un muncitor cu o calificare înaltă, care știe cît și cum trebuie să dozeze din praful de P.V.C. sau de bachelită, care știe la ce temperatură trebuie să supună acest praf, care știe la cîte atmosfere trebuie să ridice

În secția de reșapare a anvelopelor.

presiunea din mașinile pe care le dirijează. El nu apasă pur și simplu pe un buton, ci este stăpîn deplin peste mașinile complicate la care lucrează.

În marea lor majoritate muncitorii chimiști din Buzău sînt oameni tineri, ca Maria Poteraș sau Lia Tudor, controloare tehnice la căștile de motociclist, ca operatorul chimist Ion Gh. Sauiu de la prese, ca șeful de atelier de formatoare sub vacuum Ion Badea, ca laboranta Elena Ungureanu ori ca șefa de echipă Maria Voinea de la confecții.

Și, din nou în marea lor majoritate, muncitorii fabricii din Buzău sînt oameni care, pentru a ajunge să stăpînească și să dirijeze complexe procese chimice, au trecut prin diferite forme de învățămînt. Mulți dintre tinerii muncitori ai fabricii au urmat cursurile școlii profesionale de chimie care a funcționat în Buzău timp de cîțiva ani. Alții, în fabrică, au urmat și urmează cursul de minim tehnic de un an, menit a da cursanților o serie de noțiuni temeinice cu privire la tehnologia presării bachelitei și a preparării cărbunelui activ. Profesori: inginerii fabricii. În plus, cei mai buni dintre absolvenții cursului de minim tehnic urmează încă un alt curs de calificare, cu o durată de 9 luni. În același timp, diferitele forme de învățămînt politic și de activitate culturală desfășurată de organizațiile obștești ce activează în fabrică contribuie la

lărgirea orizontului de cunoștințe politice și de cultură generală a muncitorilor.

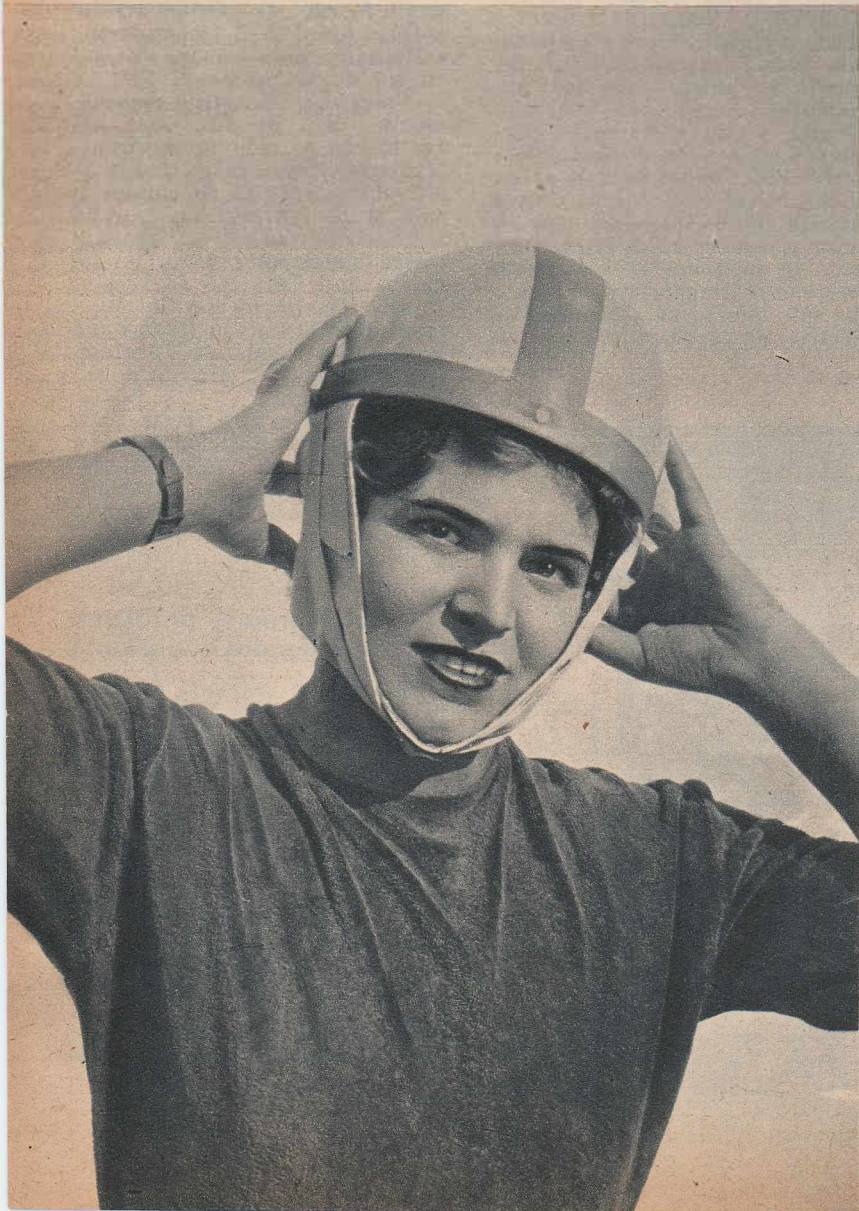
Pentru a înțelege mai bine nivelul de pregătire al celor ce muncesc în fabrica din Buzău e concludent să precizăm că în întreprindere lucrează cîteva zeci de ingineri, cîteva zeci de laboranți chimiști, o serie de specialiști în metrologie care veghează la buna funcționare a utilajului și îndeosebi a mașinilor automate, că 25-30% din totalul salariaților fabricii sînt cadre cu pregătire medie, absolvenți ai școlilor medii și profesionale.

Am dat doar cîteva cifre și date cu privire la nivelul de pregătire al muncitorilor din Buzău. Ele pot părea seci, așa cum par de obicei cifrele. Dar cîte fapte generatoare de emoție ascund aceste cifre ne putem da seama amintindu-ne din nou că — după cum arată înseși statisticile oficiale — doar în urmă cu o generație, în 1938, numărul total al muncitorilor industriali din întregul județ Buzău era de 1521! Și că — tot după confirmarea statisticilor oficiale — în marea lor majoritate bunicii muncitorilor cu o înaltă calificare de astăzi nu știau să semneze altfel decît cu urma lăsată de buricul degetului. Reamintindu-ne acestea, înțelegem și mai bine ce salt a însemnat socialismul.

V. SAVIN

Fotografiile autorului

Lia Tudor, controloare tehnică la căștile de motociclist, nu face în felul acesta controlul calității, ci încearcă o cască pentru... uzul fotografiei noastre.

Adesea aici, în Philadelphia, au tremurat zii marelui capital. Orașul a fost în nenumărate rînduri teatrul unor acute izbucniri în lupta dintre muncitorime și patroni. În fotografie: poliștii atacînd cu bastoane de cauciuc pe greviștii de la o distilerie din Philadelphia.

ATUNCI CÎND TREMURĂ ZEII

de Ioan GRIGORESCU

IMPRESII DIN ORAȘUL
BĂTRÎNULUI PEN

Fantezia arhitecturală n-a născocit mai mult de o duzină de case tip raport pentru cele câteva sute de străzi ale Philadelphiei. Și Philadelphia, ca orice oraș american, își are zgîrie-norii săi; e drept, ceva mai mici decât cei din Manhattan, dar destul de impunători pentru a satisface patriotismul local al urmașilor lui Penn. Centrul orașului, reconstruit în ultimul sfert de veac, poartă amprenta arhitecturii pe verticală, în unghiuri drepte, bazată în primul rînd pe materiale de construcție din care au fost excluse lemnul și zidăria „clasică”. Prinsă în hora blocurilor moderne, clădirea primăriei, adevărată capodoperă a barocului întîrziat, planturoasă ca o bazilică romană, apare în veșmintul său de coloane verzi ca o adevărată surpriză arhitecturală. Din vîrfurile ei îndeajuns de înălțat pentru a putea rivaliza cu acoperișurile clădirilor de douăzeci de etaje, quaker-ul William Penn, turnat în aramă coclită de ploii, privește cu orgoliu orașul de la picioarele sale. E o așezare puternică, cu magistrale largi, brodate cu verdeață, cu muzee de faimă mondială și parcuri cu fîntîni arteziene, un oraș cu personalitate, plin de mîndrie pentru incontestabilele sale valori artistice. De pe acoperișul primăriei, căpetenia quaker-ilor protestatari, plecați cu aproape trei sute de ani în urmă din Anglia puritană, nu vede decît sclipirea urbei sale, paralelele străzilor mărginite de zimfulala acoperișurilor întinse pe kilometri întregi, linia suplă a blocurilor moderne din centru, monumentele istorice dintre Chestnut Street și Walnut Street legate de momentul declarării independenței Statelor Unite, colonadele muzeelor și cupolele catedralelor. Dacă s-ar înălța pe vîrfuri pentru a putea privi peste acoperișurile metalice ale zgîrie-norilor, bătrînul Penn ar zări în depărtare, la marginile orașului său, dincolo de riglele de asfalt ale autostrăzilor, miile de coșmelii muncitorești încropite la repezeală din câteva plăci de placaj ori din rumeguș presat putînd concura în soliditate numai cu căsuțele de carton ale niponilor. Faimosul „American way of life” vorbind despre locuințele cetățenilor Statelor Unite nu are înaintea ochilor decît o imensă pădure de zgîrie-nori, vorbind despre proprietate nu vede decît limuzina, iar din mîncarea americanilor nu vrea să observe decît desertul, sub forma unor copioase porții de înghețată. Pînă una-alta, în loc de locuințe bune, „modul” dispune de statistici bune. Ultimul recensămînt în această privință a stabilit că peste 70 la sută din totalul caselor din mediul rural al Statelor Unite și peste 61 la sută din casele orașenești americane se află într-o stare de gravă deteriorare necesitînd importante reparații. Costul unei locuințe particulare compuse din patru camere și bucătărie a crescut de la 4.595 de dolari în 1939 la 11.094 de dolari în 1949 și la 16.800 de dolari în 1959.

Dar am venit la Philadelphia pentru Stokowski și Toscanini. Pentru Ormandy și Edgar Allan Poë. Și, mai ales (de ce n-am mărturisit-o?), pentru pietrele triste, meditative, topite în săruturi de nedespărțit, cărate aici din Oltenia de sub dalta autorului „Coloanei fără sfîrșit” de la Tirgu-Jiu...

Mergem pe străzile orașului lui Penn rememorînd în auz acordurile grave ale simfoniilor lui Beethoven executate de una dintre cele mai bune orchestre simfonice din lume. Fredonăm așa cum ne pricepem, fără sentimentul că săvîrșim vreo impietate, frînturi din maiestruosele acorduri beethoveniene, convingîți că peisajul de verticale al Philadelphiei e cel mai bun decor. Doar între zidurile acestui oraș opera marelui compozitor al dezrobirii sufletului omenesc din înclăstarea forțelor negre a cunoscut cea mai strălucită interpretare.

Dar ce e asta? Pe Broad Street, artera principală a orașului, au izbucnit pe neașteptate signalele a zeci de polițiști încălecați pe motociclete rapide. La auzul lor circulația automobilelor încremenește, mașinile și camioanele grele se retrag pe străzile laterale ale orașului, căutînd să evite Broad Street-ul înfiorat de fluierăturile motocicletiștilor cu căști albe. În urma avangărzii motorizate, păstrînd destulă distanță pentru ca fumul și răpăitul de mitralieră al țevilor de eșapament să se împrăstie în defileul dintre străzile cenușii ale blocurilor de cîte douăzeci de etaje, își face apariția un detașament de cavaleri îmbrăcați în uniforme cernite ale quaker-ilor, suflînd cu sîrg în alămuri stridente un marș cazon în care, ca într-un imn monarhic din Balcanii de altădată, se intercalează refrene de rugăciune mistică. În spatele cavaleriei — un cortegiu de care alegorice cu răstigniri pe Golgota de carton, cu panoptice de scene biblice reprezentînd martiriul marilor sfinți ai sectei tremuricioare și al preatremurătoarelor sfințe quakereste, cu steaguri și lozinci puse să agite pentru fericirea din lumea de apoi și pentru anatimizarea păcătoșilor care încă nu s-au înscris în marea oaste a quaker-ilor ori refuză să frecventeze predicile religioase ale sectei, din fiecare duminică dimineața. În urma fiecărui car alegoric pășește pedestrima pămîntească a oastei tremurătoare — femei, bărbați și copii, gimnaziste îmbrăcate în rochițe scurte, cu fusta doar pînă la coapse și cu chipiuri înalte, de gardă imperială, sugari în cărucioare din care nu lipsesc mușamaua impermeabilă, biberonul și cartea sfințită a quaker-ilor, studenți deghizați în draci roșii și bătrîni călcînd cu evlavie și socotindu-se în deajuns de aproape de lumea plină de scuturături promisă de căpeteniile sectei.

Lumea, împiedicată vreme de două ceasuri să circule de pe un trotuar pe altul, privește în stradă cu remanere sau cu o curiozitate pasivă: zcii orașului, precucernicele notabilități ale Philadelphiei, tremură cu evlavie în limuzinele proprii, alături de neveste și de copii, schimbînd între ei semne de amicitie ori salutîndu-se prin strigături de „Hello!” Deocamdată e o paradă inofensivă la care zcii pot tremura benevol și după placul inimii. Dar aici, în Philadelphia, zcii marelui capital au tremurat și altfel; Philadelphia a fost întotdeauna teatrul unor acute izbucniri în lupta dintre muncitorime și patroni. Aici a luat naștere, în 1876, Partidul Muncitoresc Socialist American, aici s-a ținut ultima conferință a celei dintîi internaționale.

Din loc în loc, inspiratorii marșului pentru recrutarea de noi oșteni în rîndurile quaker-ilor dau dovadă de ceva mai multă imaginație decît în cazurile cînd, pentru propaganda fericirilor cerești,

Întrînd în Philadelphia, ne gîndeam la Leopold Stokowski. Arta celebrului dirijor de origine polonă, care a condus timp de un sfert de veac marea Orchestră simfonică a Philadelphiei, a dus faima acestui oraș peste mări și țări. Ne gîndeam la Ormandy, cel ce i-a urmat lui Stokowski la pupitrul Filarmonicii philadelphiene și care astăzi face ca la posturile de radio de pe întreg pămîntul să se audă mult mai des numele orașului său decît ar fi capabil s-o facă cel mai puternic boss al capitalei Pennsylvaniei. Ne gîndeam la marele poet al Americii clasice, Edgar Allan Poë, care a trăit pe o stradă mărginașă a urbei lui Penn... Ne gîndeam la marele nostru sculptor Constantin Brîncuși, din a cărui operă atît de amar-nic înstrăinată o bună parte e găzduită de renumitul Muzeu al artelor din Philadelphia.

Orașul ne iese în cale cam pe la jumătatea autostrăzii 106, între New York și Washington. După peisajul industrial al New Jersey-ului, cu mirosul său caracteristic de gudron mereu prezent pe drumul din lungul kilometrilor de rafinării peste care tronează Rockefellerii — temuții regi ai petrolului american — apariția Philadelphiei, cu șirurile ei de case standard, cu balcoane tip și grădinițe minuscule, e ca întîlnirea cu o școlăriță în uniformă reglementară, curățică și dichisită, după tovarășia de drumeție a unui hamal de port cu hainele îmbicsite de uleiuri și benzină. Și nu o singură școlăriță, ci un șir întreg de eleve de pension aranjate ca pentru defilare, căci primele street-uri și avenue-uri cu care Philadelphia se ancorează de autostrada 106 sînt de o uniformitate obsedantă. Un street — o singură casă de șapte-opt sute de metri lungime, fără etaj, cu aceeași locuință într-o sută de exemplare identice, cu o sută de uși care dau spre stradă la fel, cu o sută de portaluri aidoma, cu coloane de lemn lucrate în serie, cu patru sute de ferestre identice, cu o sută de sonerii tip, cu o sută de cutii poștale de aceeași culoare, cu o sută de grădinițe cu aceleași crizanteme, cu o sută de balconașe agățate la fereastra dinspre grădiniță, ca fundele cu picățele de gîturile școlărițelor scoase la paradă. Altă stradă, altă casă deosebită de cea de alături doar prin numărul care ține loc de denumire sau, cel mult, prin culoarea zidurilor, prin numărul coloanelor de la intrare sau prin poziția față de ușă a balconașului baroc.

Indiferent de stilul suedez, spaniol, olandez sau irlandez după care au fost croite, casele acestea kilometrice nu inspiră decît sentimentul provizoratului. Ele nu își întrerup șirul decît pentru a face loc marilor panouri de reclame comerciale, fixate între ziduri și sprijinite cu ajutorul unor proptele de lemn.

„Sărutul” lui Brâncuși, aflat la „The Philadelphia Museum of Art”.

pun în fața procesiunilor cîte o gimnastă cu pulpele goale. Iată un car alegoric de pe platforma căruia stă gata să țîșnească spre ceruri o rachetă cosmică. Pe cele patru laturi ale carului — aceeași inscripție: „Ce cauți tu, omule, în Lună, cînd poți afla drumul cel mai scurt spre Cristos frecventînd predicile noastre duminicale?”

Ceva mai în urmă, agățați ca niște acrobați de treptele unui camion, zece tineri în costume negre reprezentînd moartea cosesc cu osîrdie fumul lăsat pe trotuar de țevile de eșapament ale simandicoșilor din limuzine: „Omule, vei muri, cutremură-te și amintește-ți de Domnul!”

Iată și o carceră de închisoare, cu pereții din drugi de fier, în care e ferecat, ca într-o colivie, un „roșu” în costum vărgat: „Aceasta e singura soluție pentru păcătoșii de comuniști!”... De aici pînă la torturile închiziției nu e decît un pas.

Dar ne aflăm în mijlocul secolului al douăzecilea și în nordul democratic al țării „tuturor libertăților”. Dacă vreți să vă convingeți despre acest lucru, puteți constata ușor că dumnezeul acestei părți a Americii nu e segregacionist, ci integraționist. În rîndurile quaker-ilor copiii negrilor defilează și ei, dar separat, în ultima parte a procesiunii, izolați de trupul marsului alb printr-o respectabilă distanță: „Egali, dar nu împreună!” — glăsuiește cea mai nouă atitudine yankee față de negri. În secta bătrînului Penn lozinca se traduce întocmai: „Egali în fața Domnului, dar nu în același rai!”

De două ceasuri ne-au dispărut din auz acordurile filarmonicii philadelphiene de sub bagheta fermecată a lui Stokowski sau Ormandy. Nu Beethoven este cel care se aude acum. L-am uitat și pe Edgar Allan Poe, iar drumul spre Brîncuși ne e zăgăzuit de această apariție medievală în plină lume modernă.

Desperat, încerc o evadare spre celălalt trotuar, de unde calea spre marele Muzeu al artelor se vede liberă. Pășesc în stradă și caut să tai în zigzag rîndurile procesionistilor. O venerabilă doamnă cu o pălărie plină cu păsări multicolore și fructe de pluș îmi întinde brațele, întîmpinîndu-mă cu evlavie: „Fii binevenit între noi, frate!” Speriat de viziunea raiului care pentru o clipă mi se deschide în față, cîrmesc spre stînga și sar pe trotuarul rîvnit. Venerabila doamnă mă privește nedumerită pe sub merele, cireșile, ananașii și rîndunelele care îi cad pe frunte. Mă uit la ea o clipă și în tăietura rigidă a buzelor îi ghicesc un blestem rostit în vreme ce își continuă cu osîrdie marșul tremurător spre ceruri.

Eu plec la Brîncuși.

Cultul valorilor muzeale a început în America o dată cu marile donații din colecțiile particulare de artă ale milionarilor. După Metropolitan Museum din New York, unul din marile muzee ale lumii, Muzeul de arte din Philadelphia însumează cele mai valoroase colecții de artă plastică de pe întreg continentul american. Multimilionarul Solomon Guggenheim, capul uneia din cele patru sute de familii de potențați americani, a ținut să pună în fața clasicului Metropolitan Museum de pe Fifth Avenue un lăcaș ultra-modern, destinat să găzduiască produsul celor mai contemporane curente de artă plastică mondială. Banii săi au dus deocamdată la realizarea celei mai interesante clădiri muzeale din cîte s-au construit pînă acum. O pilnie deschisă spre cer, cu gura acoperită de o cupolă de sticlă, captează maximum de lumină solară pe care îl poate primi un interior. Pe pereții acestei pilnii, urcînd panta unei spirale din ce în ce mai deschise, se înalță expozitele prin fața cărora vizitatorul defilează într-o continuă desfășurare. Jos, sculpturile. În centrul pilniei, ca un pivot în jurul căruia se rotește spirala de lumină populată de tablourile celor mai remarcabili moderniști, se află „Regele” lui Brîncuși, uriaș trunchi de stejar pe care fantezia sculptorului a cioplit cîteva motive de folclor românesc, caracteristice stilpilor solizi puși să susțină porțile gorjene.

„The Philadelphia Museum of Art” este un uriaș templu antic grec, construit în secolul nostru, din piatră roz, cu frontaluri triunghiulare populate cu basoreliefuli sprijinite pe cîte șase și opt coloane corintice. Așezat pe o colină verde de pe care domină partea sudică a orașului, el apare acum, cînd la picioare i se desfășoară viermuiala bigotă a tremuricilor, ca un altar păgîn dogorit de văpăile rugurilor sacre. Dar în interior e liniște. E răcoare și tăcere de muzeu. Atmosferă calmă și odihnitoare, cu toată libertatea de comportare permisă yankeului care în astfel de locuri poate fotografia,

poate filma, poate vorbi oricît de tare și, dacă n-ar fi inscripțiile de lîngă fiecare obiect de artă „nu mă atinge”, însoțite de armura capilară a unui cavaler medieval care prin toate muzeele americane mușcă mîna unui vizitator curios, ar putea chiar pipăi obiectele. Aranjat pe colecții separate, găzduite de săli închinute donatorilor, ca și Metropolitan Museum de altfel, „The Philadelphia Museum of Art” își cheamă vizitatorii cu o insistență înduioșătoare: „Sînteți invitat cu cordialitate să deveniți membru onorific al muzeului nostru. (Cotizația: 10 dolari pe an de persoană, 15 dolari pentru soț și soție, 25 de dolari pentru membrii contribuabili, 100 de dolari pentru membrii suporteri, 250 de dolari pentru membrii asociați și 500 de dolari pentru membrii viageri.) Contribuțiile membrilor sînt vitale pentru existența muzeului nostru. Donațiile din partea primăriei (City of Philadelphia) acoperă numai cheltuielile pentru întreținerea clădirii și plățile custodiale. Cotizația dumneavoastră de membru al muzeului contribuie la menținerea în Philadelphia a uneia din cele mai mari instituții culturale din întreaga Americă... Grăbiți-vă să vă înrolați chiar azi în rîndurile celor ce ne sprijină existența...”

Pateticul apel e publicat pe toate pliantele muzeului.

Potențații multimilionari, împăcați cu cerul prin cecuri grase emise în favoarea sectei religioase căreia îi aparțin, au încercat o împăcare cu pămîntul constituind fundații culturale, burse pentru cîteva zeci ori sute de studenți, ba chiar renunțînd la o parte din valorile artistice acumulate în saloanele palatelor lor și trimițîndu-le muzeelor, cu obligația ca acestea să le consacre săli speciale, la intrarea cărora să salute cu elogii donația bogătașului atît de grijuliu față de cultura urbei sale. Dar, după ce s-au debarasat de acumulările haotice făcute de părinții și de bunicii marilor familii, avînd grijă să păstreze încă în colecțiile particulare unele din cele mai de seamă opere din creația mondială pe care, în primul rînd, le consideră o bună investiție de capital, donatorii au lăsat existența muzeelor pe seama chetei cu mărunțișul și a snobismului micii burghezii, gata oricînd să-și gîdile orgoliul artistic cu o cotizație de zece dolari în schimbul calității de membru al unuia din marile muzee ale Americii.

În ciuda acestei stări de lucruri, activitatea muzeistică e bogată. În marile muzee de utilitate publică intrarea este liberă în cel puțin două din zilele săptămîinii, fiecare vizitator primind gratuit planurile sălilor și pliantele curente editate de către muzeu. Bufete frumoase, camere de lectură, săli de proiecție, mici galerii de artă pentru copii fac agreabilă o ședere oricît de îndelungată într-un mare muzeu american. Același principiu este aplicat și în funcționarea bibliotecilor centrale, unde lectorul poate rămîne o zi întregă în tovărășia cărții cerute, fără să părăsească localul.

Dar ne aflăm în splendidul „Museum of Art” din frumoasa Philadelphia... Într-una din sălile consacrate artelor contemporane ne așteaptă pietrele lui Brîncuși, a căror atracție irezistibilă ne forțează să trecem aproape în galop pe lîngă alte splendori de culoare ori relief găzduite între zidurile templului de piatră roșie.

La intrarea în sala deasupra căreia scrie „Brîncuși Exhibition” ne oprim fără a cuteza să pășim dintr-o dată. Și cînd, în cele din urmă, intrăm, simțim exact ceea ce ar putea părea unora exagerat de banal. Dar nu e decît adevăr că aici, la mii de kilometri depărtare, regăsim un colț din patrie. Și nu ne putem ascunde mîndria privind cît de întinse sînt aripile țării noastre. Îți mulțumim, bătrîne Brîncuși...

Cu pași sfioși ne apropiem de pietrele rotunjite și lustruite cîndva de apele Oltului și, după expresia dată lor de artist, ajunse pînă la această faimă. Sînt douăzeci de opere create de artist acasă, la Peștișani, lîngă Tismana, sau în peregrinările sale prin străinătăți, între anii 1908 și 1931. Chiar dacă nu Oltul ci Sena a spălat fața acestor pietre, chiar dacă nu Carpații ci Pirineii au aprins iradierea marmurii, mîna sculptorului a făcut materia neînsușită să plîngă sau să ridă oltenește. Mîngiem îndelung cu privirea capul domnișoarei Pogany, fata de marmură surprinsă de artist în momentul pătrunderii unui mister, ca în clipa în care fetele de pe Olt, îmbătate de farmecele începutului de an, își întrezăresc în oglindă ursita dragostei, chip suav, transparent ca o fantasmă albă, celest ca al unei ființe de pe altă planetă datorită ochilor nepămîntesc de mari, terestră prin materializarea celor mai omenești gînduri,

CIND TREMURĂ ZEII

sub fruntea de marmură, femeie cu gîtul de lebădă și mîinile ca două aripi de pescăruș strînse parcă a rugăciune. Zburăm în slăvi o dată cu anticul „Prometeu” ori cu „Pasărea măiastră”, plămuiere de piatră a visului plin de cutezanță desprins din basmele românești, ne avîntăm gîndul în lungul unei „Coloane fără sîrșit”, minusculă în raport cu uriașa înlănțuire de romburi metalice de la Tîrgu-Jiu, și mult timp nu ne putem îndepărta de contopirea perfectelor simetrii ale sufletelor și trupurilor celor doi îndrăgostiți din cunoscutul „Sărut”. Minutele se scurg unul după altul, iar lîngă noi un tînăr înalt, blond, de vreo douăzeci și cinci de ani, îmbrăcat simplu, ca un student ori mărunț funcționar, cu un catalog al muzeului în mîini deschis la paginile consacrate lui Brîncuși, parcă ne concurează în așteptare. Într-un tîrziu, spune fără adresă, ca omul care n-are cui să-i transmită încîntarea: „This is beautiful!”¹⁾ Îl aud apoi adăugînd încă o frază rostită în șoaptă, ca pentru sine, în care disting numele sculptorului și cuvîntul România.

Abia după ce îi spun de unde vin, americanul se întoarce spre mine. Mă privește cu interes și începe să vorbească atît de repede, încît abia reușesc să-i urmăresc șirul vorbelor. Cînd, în americana mea destul de șovăitoare, afirm că Brîncuși a fost fiul unui țaran din România, americanul, crezînd poate că așa îl voi înțelege mai bine, îmi răspunde în spaniolă, bătîndu-mă amical pe umeri:

— O yes, yes!... Rumania paesa socialista!...

Apoi, întorcîndu-se spre sculpturile lui Brîncuși, încearcă să mă convingă într-o spaniolă amestecată din abundență cu americana că el crede că numai un popor deosebit de talentat poate da lumii asemenea artiști.

Cu toată poezia lor, pietrele lui Brîncuși sînt triste. O tristețe grea, plină de nostalgie, le învăluie ca o natură specifică numai lor. Poate de aceea, tîrziu, cînd părăsesc sala lui Brîncuși, auzim parcă din urmă suspinul bătrînesc al marelui înstrăinat...

Afară, procesiunea quaker-ilor s-a spart. De pe platoul muzeului privim din nou spre oraș și ca o ecou simțim reîntorcîndu-se asupra lui, după ce un răstimp fuseseră gonite de tenebrele bigotismului, acordurile maiestruoase ale simfoniilor beethoveniene interpretate de renumita filarmonică philadelphiană.

Pornim în căutarea casei memoriale în care a trăit cîndva poetul Edgar Allan Poe. Dar nimeni nu îi cunoaște adresa. Și, în fond, de ce ar memora-o cineva din Philadelphia? Doar poetul a locuit și la Boston, și la Richmond, și a murit la Baltimore. Într-adevăr, la 7 octombrie 1849, dimineața, cîțiva hoinari din Baltimore au descoperit pe o bancă din Light Street un trup țeapăn. Transportat la Medical College, omul aproape mort își revine și spune tuturor doar atît: „Adio, pe veci”... Două zile mai tîrziu, nouă persoane îl însoțeau la cimitirul săracilor din Baltimore. Murise Edgar Allan Poe, cel mai de seamă scriitor și poet american din toate timpurile...

Întrebăm în stînga și în dreapta trecătorii, dar cei mai mulți ne răspund cu candoare că nici n-au auzit măcar de o casă a poetului Poe în Philadelphia. Cîțiva ne trimit la „Independence Hall” și numai unul ne pomenește de o adresă pe strada a șaptea. Pentru mai multă siguranță îi ascultăm pe toți dar, o dată ajunși la palatul-muzeu în care la 1776 s-a declarat independența Statelor Unite, ne dăm seama că singurul care a avut dreptate fusese cel de-al patrulea.

Ne oprim totuși aici.

Maternitatea în care a văzut lumina zilei noul prunc adus pe lume la 4 iulie 1776 sub numele de „Statele Unite ale Americii” e chiar această clădire cu un singur etaj și cu un turn atît de asemănător cu fostul turn al Colței din Bucureștiul de altădată. Clopotul acesta de bronz, cu buza crăpată probabil într-o cădere din turnul incendiat cîndva și apoi reconstituit, a dat primul semnal vestind lumii marele eveniment al adoptării Declarației Independenței, importantul document a cărui copie dăltuită în piatră o ține în mînă bătrîna singură și tristă din fața New Yorkului denumită de americani „Miss Liberty”. În această încăpere mobilată cu austeritate, în care abia pot încăpea trei-patru duzini de bărbați, a fost investit ca cel dintîi președinte al noii țări George Washington și tot aici, cu cîțiva ani mai tîrziu, în prezența a 54 de delegați printre care se afla Benjamin Franklin, a fost proclamată prima

Constituție a Americii, cea care a stat la baza faimosului „Bill of Rights”.

Ne descoperim în fața acestor file îngălbenite de vreme pe care au fost înscrise legi ce cu două sute cincizeci de ani în urmă au însemnat o importantă cucerire a omului din „Lumea nouă”.

Dar chiar la ieșirea din complexul muzeistic „The National Historical Park” din Philadelphia mă strigă cineva: „Hello, dumneata, domnule!” Mă întorc și văd apropiindu-se un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani care îmi întinde o foaie de hîrtie. „Citește, te rog, această hîrtie și, dacă ești de acord, semnează-o!” Primul gînd care mi-a venit a fost să bat în retragere, bănuind că omul care m-a oprit nu putea fi decît unul din numeroșii agenți ai quakerismului, trimiși în timpul procesiunii abia încheiate prin tot orașul, sau, ceea ce mi se părea și mai grav, vreun comis-voiajor al cine știe cărei firme comerciale, autor al unui nou truc pentru atragerea clienților.

Dar omul cu bucata de hîrtie pe care sînt tipărite vreo două sute de rînduri are în făptura sa ceva ce inspiră încredere. E înalt, îmbrăcat corect, cu o privire deschisă, o față care nu zîmbește grațuit, o frunte lată plină de cute ce dovedesc mai mult gîndire încordată decît încruntătură de oprimat, gesticulează cu economie, dar și cu autoritate. A reușit să plaseze foaia de hîrtie cu semnături la vreo zece trecători, dintre care vreo trei o citesc cu interes, doi se apropie de el și i-o restituie fără nici un cuvînt, alți patru dintre ei bombăne ceva și o aruncă pe trotuar ca pe orice fițuică de reclamă parcursă în fugă și doar unul singur scoate stiloul și semnează. Omul nostru, preocupat în egală măsură de difuzarea manifestului său cît și de culegerea de pe jos a exemplarelor aruncate, văzîndu-mi ezitarea, e gata să mă abandoneze. Îi iau totuși hîrtia și o privesc. Mărturisesc că, în primul moment, nu știam ce să cred. Parcă abia citisem undeva frazele înscrise pe coala proaspăt tipărită. „Congresul nu va edita legi... care să îngreșească profesarea oricărei opinii politice sau să limiteze libertatea cuvîntului sau presei, sau dreptul oamenilor de a se întruni pașnic și de a adresa guvernului petiții cerînd remedierea abuzurilor...” Mă dumiresc abia în clipa în care omul se apropie de mine și mă întrebă grăbit:

— Ei, o semnezi?

— Crezi că semnătura mea îți va folosi la ceva? Sînt străin.

— Hm!... Într-adevăr, nu te privește — și mi-o smulge din mînă.

— Bine — încerc eu să-l rețin — dar asta e...

— Exact! Vii din Europa?

— Da.

— Din ce țară?

— România.

— Hm!... Da... Înțeleg...

— Și pleacă.

De astă dată e rîndul meu să mă țin după el.

— Spune-mi, totuși, mă înșel eu sau abia am citit cele scrise aici într-un document din „Independence Hall”? Nu cumva este...

— Ți-am spus. Asta e! „The Great Bill”. „Bill of Rights”... Carta drepturilor omului, legea noastră de bază. Aici sînt scrise toate drepturile și datoriile cetățenilor Statelor Unite. Garanția libertății cuvîntului, a presei, a întrunirilor, a convingerilor politice...

Mi-au venit atunci în minte cuvintele lui Mark Twain: „Noi, americanii, avem, grație Domnului, trei drepturi foarte prețioase: libertatea cuvîntului, libertatea conștiinței și prudența de a nu le pune în practică nici pe una, nici pe cealaltă...”

— Și de ce strîngi semnături pe ea?

— Dacă vrei, ia-o ca pe o toană. Dar poate fi și mai mult decît atît. Important e ceea ce recoltez în afară de semnături.

— Ce anume?

— Atitudini. Din vreo două sute pe cîți am reușit să-i fac să citească pînă acum hîrtia asta, mai mult de jumătate au refuzat s-o semneze acuzîndu-mă că le-am pus sub nas un document subversiv, o listă de revendicări sau un protest „roșu”... Cîțiva m-au întrebat fără nici un ocol dacă nu sînt nebun, iar vreo treizeci pur și simplu au aruncat hîrtia pe trotuar, ca pe un gunoi... E semnificativ dintr-o anumită privință, nu?

— Și semnături?

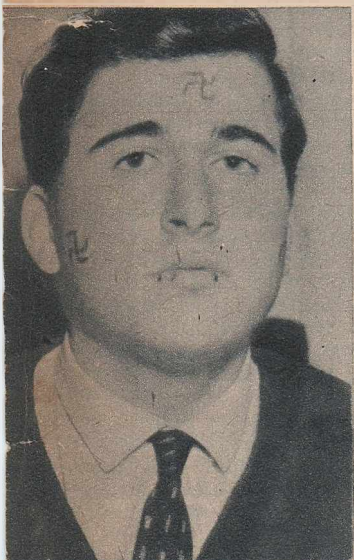
— Numără-le singur

Erau optsprezece.

¹⁾ Ce frumos!

În ultima vreme într-o serie de țări capitaliste au loc violente manifestări fasciste care stîrnesc indignarea și îngrijorarea legitimă a opiniei publice. Presa și radioul din întreaga lume au relatat recent despre gravele evenimente petrecute în orașul Oxford din statul Mississippi (S.U.A.), unde bandele de huligani rasiști, în cap cu generalul american în retragere Edwin Walker, au încercat să împiedice prin acte de violență intrarea unui student de culoare în universitatea din oraș.

Armă extremă a celor mai reacționare cercuri ale capitalului monopolist, fascismul își arată colții și în Franța, unde O.A.S. își continuă activitatea criminală; în Germania occidentală și Italia, unde vechii purtători ai cămășilor brune și negre operează din nou; în Anglia, unde fasciștii încearcă să organizeze marșuri și întruniri în piețe publice.

Una din victimele huliganilor fasciști din Buenos Aires. Pentru că s-a pronunțat împotriva manifestărilor fasciste, huliganii i-au încrustat pe față zvastica.

Geo-grafia neo-fascismului

Manifestație antifascistă pe străzile capitalei Franței.

Afișe cu zvastica pe străzile capitalei japoneze. După cât se vede din fotografie, ele nu se bucură însă de atenție din partea trecătorilor.

O adunare a naziștilor americani ai lui Lincoln Rockwell, în centrul newyorkez.

Soustelle (stînga), unul dintre liderii organizației fasciste ultracoloniaste O.A.S., a cărei denumire a fost schimbată în „Consiliul național al rezistenței”, a fost „reținut” la Milano (Italia) pentru a fi condus de autorități pînă la granița cu țara pe care și-a ales-o singur ca loc de refugiu...

Iată ce s-a găsit, printre altele, în timpul unei descinderi la sediul naziştilor englezi, conduși de Colin Jordan.

...Un mic vas pescăresc acostează lângă o plajă pustie pe coasta franceză a Mediteranei. Începe descărcarea. Cele două bărci care transportă mărfurile pe plajă de-abia pot fi trase la mal sub greutatea încărcăturii. O pradă pescărească bogată? Nicidecum; micul vapor pescăresc, reperat în zorii zilei cu totul întâmplător de paza de coastă, transporta din Algeria cantități însemnate de muniții. Pe bord, patru membri ai Organizației armate secrete, rebotezată astăzi pompos „Consiliul național al rezistenței”; iar armele urmau să fie trimise spre diferite departamente ale Franței, unde se regrupează fasciștii din O.A.S. Ce activitate desfășoară aceștia? Ei au comis în mai puțin de 60 de zile, în cursul anului curent, 130 de atacuri criminale și furturi, ceea ce înseamnă o medie de mai bine de două atacuri pe zi. Una din cele mai spectaculoase acțiuni ale huliganilor fasciști a avut loc la 22 august a.c. O mașină de lux străbătea în goană autostrada dintre Paris și aeroportul de la Villacoublay. În dreptul punctului Petit-Clamart, o rafală de pistol-mitralieră. Geamurile sparte, portierele ciuruite de gloanțe

și un cauciuc explodat. Dar șoferul, cu prezență de spirit, își continuă cursa pentru a ieși din raza de acțiune a focurilor de armă. O adevărată minune i-a scăpat pe ocupanții mașinii de la moarte. Zece minute mai târziu, agenția „France Presse” transmitea Franței și întregii lumi știrea: „Atentat nereușit împotriva președintelui Franței, generalul Charles de Gaulle”.

...O coincidență pe care nici ziare ultrareacționare ca „L'Aurore” sau „France Soir” nu au îndrăznit s-o socotească întâmplătoare a constituit-o prezența la 22 august la Paris, deci în ziua atentatului, a „omului cu ochelari fumurii”, cum îl denumește presa de senzație pe Jacques Soustelle. Pînă nu demult acesta era unul din conducătorii partidului de guvernămînt U.N.R., iar astăzi împarte cu Bidault conducerea O.A.S. Cu cîțva timp în urmă, poliția italiană l-a reținut, rugîndu-l politicos — cită delicatețe față de fasciști! — să părăsească teritoriul Italiei spre o destinație la alegere. Și iată-l pe monsieur Soustelle trecînd nestînjinit granițele. Și ca el, numeroși alți conducători ai O.A.S., printre care Georges Bidault, dispă-

rut ca prin farmec de la domiciliul parizian supravegheat de poliție, Godard, Argoud și alții sosiți în același timp în Italia pentru a se întîlni undeva în împrejurimile lacului Como. Consfătuirea trebuia să pună la punct reorganizarea rețelei metropolitane a O.A.S. Poliția nu i-a auzit, nu i-a văzut. În vila de pe malul lacului Como, păzită de O.A.S.-iști, s-au hotărît noi incendieri, comiterea altor acte de sabotaj, distrugerea liniilor electrice și telefonice, aruncarea în aer a liniilor ferate, atacuri asupra băncilor.

Toate acestea sînt rezultatul activității unei organizații care se bucură de sprijin și complicități. Aceste complicități trebuie căutate în sferile înalte ale marelui capital monopolist, care sprijină O.A.S. considerînd-o o armată de rezervă împotriva forțelor democratice din Franța. Este de ajuns să amintim un singur fapt: Watteau, guvernatorul fostei bănci algeriene, filială a Băncii Franței, sfătuia fățiș firmele franceze care au filiale în Algeria să acorde O.A.S. sumele pe care le solicita aceasta pe vremea cînd își desfășura în voie activitatea pe teritoriul algerian.

UNDE APARE OTTO SKORZENY

Cancerul O.A.S.-ist înfipt în trupul Franței nu constituie decît un capitol dintr-un vast plan de reinviere și reactivizare a fascismului, pus la cale de cele mai reacționare forțe ale capitalului monopolist. Plan de la înfăptuirea căruia nu pot lipsi de altfel vechii „specialiști” ai fascismului.

Iată-l, de pildă, pe unul din preferații lui Hitler, o figură odioasă a celui de-al doilea război mondial — Otto Skorzeny. Fost conducător al rețelei din străinătate a Gestapoului, Skorzeny a devenit „celebru” în septembrie 1943 prin organizarea răpirii lui Mussolini din fortăreața alpină unde fusese închis după înlăturarea lui de la putere.

În cartierul aristocratic din Madrid, departe de zgomotul bulevardelor centrale, se află vila luxoasă în care trăiește Skorzeny. Nici un locuitor al cartierului, nici un ziarist nu a reușit să afle ce se întîmplă

Mosley, unul din liderii naziştilor englezi, este salvat cu greu de poliţişti de minia populaţiei indignate.

în spatele acestor ziduri. Se ştie doar că de acolo pornesc firele organizaţiei pe care o conduce Skorzeny ca interpus al reţelei fasciste.

Dar Madridul nu este decât una din filialele organizaţiei fasciste internaţionale denumite „Mişcarea social-europeană”. Sediul ei central se află la Malmö, în Suedia. Ea editează şi un organ de presă, „Nation Europa”, în limba germană şi care militază pentru crearea unei „naţiuni europene unice” — veche lozincă hitleristă. Deşi în mod oficial în fruntea acestei mişcări neonaziste se află fascistul suedez Engdahl, conducerea propriu-zisă o are Otto Skorzeny. Din biroul său de la Madrid acesta difuzează instrucţiuni, finanţează partidele neofasciste cu dolari americani şi mărci vest-germane, organizează conferinţe internaţionale secrete etc. După cum s-a relatat chiar şi în presa occidentală, „mişcarea” lui Skorzeny are partea ei importantă de contribuţie în organizarea terorismului fascist din Franţa, în uciderea lui Asanuma, secretarul general al Partidului socialist din Japonia, în atentatele din Tirolul italian etc. Din geografia crimelor fascismului nu lipseşte nici continentul african, unde foşti membri ai SS se numără printre instructorii armatelor lui Chombe, printre asasinii lui Felix Moumié, fruntaş al mişcării de eliberare din Camerun. De asemenea, America Latină a devenit locul de refugiu al unor căpetenii naziste bine-cunoscute, cum a fost Eichmann, şi se crede că acolo se ascunde şi Martin Bormann, unul din cei mai apropiaţi colaboratori ai lui Hitler. Vechii specialişti se bucură de altfel de o atenţie deosebită. Pe „calităţile” lor a contat Allen Dulles, fost şef al spionajului american, atunci când l-a recrutat pe Skorzeny pentru agentura americano-germană „Spinne” (Păianjenul). Astfel s-a uşurat stabilirea, încă din primele zile după sfârşitul celui de-al doilea război mondial, a colaborării dintre reţeaua fascistă rămasă intactă în zonele de ocupaţie occidentale din Germania şi forţele extremiste reacţionare din Statele Unite, Anglia, Franţa şi alte ţări capitaliste.

SS REÎNVIAT

Această colaborare s-a extins an cu an, dând posibilitatea afir-

mării deschise în Germania occidentală a organizaţiilor fasciste, organizaţii folosite ca oficine anticomuniste şi de aţitare a şovinismului. Una dintre acestea este şi Asociaţia de ajutor reciproc a foştilor membri ai SS. Ce scop urmăreşte? Peter Kleist, unul din slujbaşii devotaţi ai lui von Ribbentrop, declara la constituirea asociaţiei: „Germania mare trebuie să existe din nou; din ea vor face parte Austria, Regiunea Sudetă, Silezia, ba chiar şi Alsacia şi Lorena”. În prezent această organizaţie a foştilor membri SS, înscrisă ca „asociaţie filantropică”, numără 59 de uniuni locale, are o editură şi un ziar propriu, constituind nucleul de bază al „Internaţionalei neofasciste”.

R.F. Germană este un adevărat azil pentru toţi foştii SS — recunoştea, în mai 1960, generalul nazist Meyer. În acest rai funcţionează, chiar după afirmaţiile Ministerului Afacerilor Interne de la Bonn, 86 de „uniuni radicale de dreapta”, adică profasciste şi antisemite. După cum admite acelaşi ministru, sursele care finanţează bandele neofasciste sînt cotizaţiile şi „ajutoarele prietenilor înstăriţi dinăuntrul ţării şi de peste hotare”, adică sumele pe care le acordă neofasciştilor cercurile marelui patronat. Există şi un partid legal, „partidul german”, care proclamă oficial „Mein Kampf” ca ideologie a sa. Printre conducătorii acestui partid se găseşte Meinberg, în trecut general SS, comandantul gărzii personale a lui Hitler, Kunstmann, fost general al detaşamentelor de asalt. Mai există şi un alt personaj, anume Naumann — adevăratul conducător al partidului german — care este una şi aceeaşi persoană cu fostul secretar de stat al lui Goebbels în ministerul nazist al propagandei, fost ofiţer SS şi imputernicit al lui Hitler. Printre numele care figurează în testamentul lui Hitler, întocmit înaintea morţii, se află şi cel al lui Naumann, care urma să preia Ministerul Propagandei. În 1953 autorităţile engleze au fost nevoite să-l aresteze, avînd însă grijă să-l pună în libertate după o scurtă perioadă de detenţiune. Iar astăzi Naumann acţionează nestingherit la Bonn.

Metoda principală de activitate a uniunilor fasciste din R.F.G. sînt acţiunile huliganice teroriste. În timpul procesului

er al Gei...
nuit să arunce în aer monumentul deţinuţilor politici din lagărul de concentrare Bergen-Belsen. Numai în 1961 neonaşiztii au organizat pe teritoriul R.F.G. 398 de manifestări şi provocări huliganice.

„MINA BRUNĂ” ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

Dar semnele fascismului nu sînt vizibile numai în Germania occidentală. În Italia există un partid al cărui membri se proclamă continuatori ai lui Benito Mussolini. Printre acţiunile huliganilor fascişti din Italia se situează şi recentul atac împotriva scriitorului şi cineastului progresist Pier Paolo Pasolini, a actorului Franco Citti şi a regizorului Piero Morgia, care asistau la premiera filmului „Mamma Roma” creat de el. Dar publicul le-a dat rîposta meritată şi fasciştilor au fost puşi pe fugă. În ţările nordice, în Austria, Olanda, Grecia şi alte câteva ţări din Europa occidentală există de asemenea partide şi organizaţii fasciste. „Mina brună” acţionează încă înmănuşată, caută forme legale de activitate. „Fiţi atenţi! Fiţi întotdeauna la limitele constituţiei” — îi povăţuieşte pe fascişti von Thadden, vicepreşedintele partidului german, fost ofiţer hitlerist. În acest fel îşi găseşte o platformă comună naziştilor de ieri şi neofasciştilor de astăzi, produşi ai imperialismului de după cel de-al doilea război mondial. Nu este vorba doar de pogromişti făţişi, de asasini declaraţi, ci şi de militari influenţi, care abia aşteaptă să apese butonul care ar declanşa un război atomic, lideri politici anticomunişti, colonialişti care îşi văd pierdute poziţiile ca urmare a valului nestăvilit al luptei de independenţă naţională etc. Şi în Anglia fasciştilor au devenit mai activi. Şi dacă pînă nu demult nu erau luaţi în considerare, în ultima vreme ei au încercat să ridice din nou capul. Dar la Londra, ca şi la Manchester, populaţia, în ciuda protejării vădite a fasciştilor de către poliţişti, a administrat o lecţie binemeritată huliganilor lui Mosley şi chiar acestuia din urmă. Englezii au lăsat deoparte calmul lor proverbial şi, atunci cînd au aflat că ţara lor a devenit locul de înfîlşare al reprezentanţilor fasciştilor din întreaga lume, care au participat la adunarea de pe moşa aristocratului englez Andrew Fountain, au zădărnicit intrunirea. Dar acţiunile antifasciştilor englezi nu s-au limitat la atît. Înţelegînd primejdia pe care o reprezintă neonazismul, numeroşi englezi se constituie în comitete antifasciste, îşi pun semnăturile pe petiţii prin care se cere autorităţilor să se ia măsuri hotărîte împotriva organizaţiilor fasciste şi liderilor acestora.

Indignării populaţiei, oficialităţile engleze n-au găsit altceva mai bun decât să-i răspundă prin organizarea unui proces în care fasciştilor şi antifasciştilor au fost deopotrivă judecaţi pentru că... au tulburat ordinea publică.

FASCISMUL DINCOLO DE ATLANTIC

Printre cele mai odioase figuri care şi-au făcut apariţia la intrunirea liderilor fascişti din Anglia a fost şi George Lincoln Rockwell, conducătorul partidului nazist din S.U.A. La numai 17 ani de cînd atmosfera lumii a fost purificată de fumul crematoriilor morţii, George Lincoln Rockwell îşi permitea să declare ziaristului Drew Pearson: „O să vină iarăşi vremea noastră. Şi nimeni nu va scăpa de camerele de gazare”.

O activitate primejdioasă desfăşoară şi așa-numita asociaţie „John Birch”, organizaţie fascistă americană, constituită la Indianapolis la 8 decembrie 1957. Într-o casă luxoasă din centrul oraşului s-au adunat atunci industriaşi şi ofiţeri, precum şi politicieni americani cunoscuţi pentru concepţiile lor ultrareacţionare. Robert Welch, fost membru al conducerii Asociaţiei naţionale a industriaşilor din S.U.A., declara: „Gentlemen, sînteţi alfa şi omega Americii. Ştiu că împărtăşiţi părerea mea. Primejdia comunismului este mai mare ca oricînd. Nu am pierit încă, dar ne aflăm de pe acum la o răscruce primejdioasă”. După două zile de constătuiri secrete se naştea asociaţia „John Birch”.

Cine sînt fondatorii ei? Militari ca generalii Walker, Wedemeyer, fost comandant al forţelor militare americane în China gomindanistă, colonelul Bunker, fost aghiotant al generalului Mac Arthur, Colgraw, fost consilier politic al lui Mac Arthur, şi alături de aceştia,

directori de mari
unor informaţii
furnizate de
anului 1961 aproape jumătate din membrii Asociaţiei naţionale a industriaşilor din S.U.A. se numărau printre membrii societăţii „John Birch” sau o sprijineau în mod activ. Iată deci cum clica militaristă americană şi virfurile cele mai reacţionare ale capitalului monopolist găsesc o platformă comună în fascism. Iar anticomunismul este sloganul demagogic al fasciştilor americani.

Dezmăţul anticomunismului, care a devenit în zilele noastre principala armă ideologică a monopolurilor, creează condiţii favorabile extinderii tendinţelor fasciste.

În ţara oferită drept model al democraţiei occidentale, aproape o mie de grupuri şi organizaţii fasciste sînt tolerate de autorităţi, în timp ce însuşi preşedintele Kennedy a fost nevoit să exprime în mod oficial neliniştea în legătură cu activitatea acestora. Împotriva primejdiei crescînde a fascismului în S.U.A. se ridică cercuri largi ale opiniei publice americane. Nu demult la New York s-a desfăşurat o demonstraţie a tineretului, iar sute de tineri şi tinere au constituit pichete de protest împotriva unei adunări a fasciştilor din așa-numita organizaţie „Crucada anticomunistă”. Şi pe continentul sud-american se exprimă cu tot mai multă vehemenţă proteste împotriva fascismului, care încearcă să ridice capul. Astfel, în cursul acestui veri, peste 70.000 de elevi şi studenţi din Uruguay au organizat o grevă generală de protest împotriva acţiunilor teroriste ale bandelor fasciste, iar la Universitatea din Montevideo s-a desfăşurat o conferinţă studenţească în apărarea libertăţilor democratice şi împotriva fascismului.

ASTĂZI SÎNT ALTE VREMURI

Încă în vremea ascensiunii lui Hitler, fascismul era, precum se ştie, un refugiu al speranţelor deşarte ale reacţiunii. Cu atît mai mult se poate spune astăzi acest lucru. În cea de-a doua jumătate a secolului XX nu mai există condiţii pentru repetarea marilor puciuri fasciste şi a experienţelor pe care naziştii le-au făcut în 1936 în Spania, în vederea fascizării întregii Europe. Exploziile bombelor cu plastic, asasinatele, urletele în eter şi istericele scribilor reacţiunii nu reuşesc să acopere gîfuitul fascismului îmbătrînit. Fasciştilor sînt adesea siliţi să opereze din umbră, la adăpostul întunericului nopţii. A recurge la fascism în speranţa deşartă de a opri în loc cu ajutorul lui marile procese revoluţionare ce schimbă faţa lumii, iată încă unul din semnele slăbiciunii incurabile şi a descompunerii capitalismului.

Popoarele refuză să se lase tirite din nou în mlaştina fascismului şi războiului. O dovedesc fapte ca uriaşele demonstraţii antifasciste de masă pe străzile Parisului, manifestările studenţeşti împotriva liderilor nazişti americani, răsturnarea de la putere a guvernului de extremă dreapta al lui Tambroni în Italia, puternice mişcări de masă ale poporului japonez împotriva unor legi antidemocratice, creşterea luptei antifasciste a maselor în Anglia. Toate acestea arată că intenţiile reacţiunii internaţionale de a recurge din nou la fascism ca frînă a istoriei sînt sortite eşecului.

Dar mai important este faptul că lupta maselor populare din ţările capitaliste se desfăşoară acum în alte condiţii decât în perioada antebelică. Existenţa puternicului lagăr al socialismului a schimbat raportul de forţe pe arena internaţională, reducînd posibilităţile de manevră ale cercurilor imperialiste. Popoarele spun pe bună dreptate: cei care mizează pe fascism să-şi reamintească de soarta lui Hitler.

I. MANEA

E o plăcere să intri în apartamentul lui Isac Demian!

ment confortabil alcătuit din trei încăperi, dintre care una a fost amenajată special ca bibliotecă și cameră de studiu. Ochiul indiscret al reporterului cercetează rapid apartamentul și se declară perfect satisfăcut de felul în care acesta este întreținut, de ordinea care domnește pretutindeni, de bunul gust cu care a fost mobilat. Prof. univ. Popovici îmi spune zimbînd:

— O asemenea locuință nici nu se cuvenea a fi altfel tratată, nu credeți?

Ieșind de la familia Popovici m-am întilnit pe scări cu o veche cunoștință a mea, lăcătușul mecanic Isac Demian. Revederea ne-a bucurat pe amîndoi și am primit cu plăcere invitația de a-i face o scurtă vizită.

M-au primit în ușă toți cei patru copii ai prietenului meu, care au ținut neapărat ca ei să devină ghizi în vizitarea noii lor locuințe. Se simt în largul lor în cele patru camere și dependențe ale apartamentului și fiecare e dornic să-mi demonstreze cît de frumos și-a amenajat „colțul” lui.

— Locuiesc cum nici n-am visat — ne spune tov. Demian. Cînd eram copil, dormeam trei într-un pat. Copiii mei au astăzi camera lor, biblioteca lor, locurile lor de învățătură, cresc în condiții civilizate. Sîntem extrem de mulțumiți de locuința noastră și înțelegem să o respectăm...

Ne exprimăm admirația pentru stăpîna casei, care dovedește atîta grijă gospodărească în întreținerea apartamentului, cultivînd acest sentiment al ordinii și la copiii lor, și plecăm mai departe, după binețele de rigoare.

Dar după cele văzute pînă aici e lesne de închipuit dezamăgirea pe care am avut-o cînd am intrat în apartamentul 45, locuit de familia Ionescu: geamuri sparte, parchetul degradat, baia deteriorată. Faptul că familia este numeroasă nu constituie o scuză pentru nepăsarea față de bunul obștesc manifestată aici.

Din fericire, din întregul bloc, care are 104 apartamente, acesta este unicul caz de acest fel. Mi-aș

INSTANTANEE LOCATIVE

Cu două veri în urmă, mîini harnice și mașini moderne demolau vechiturile din Calea Griviței, peste drum de intrarea Uzinelor „Grivița roșie” și, numai o vară după aceea, satisfăcuți și veseli, primii locatari se mutau în noile blocuri construite pe acele locuri.

★

Mai mîndru, printre toate blocurile din complexul de construcții ce se întinde între două stații de tramvai, de la numărul 342 la 366, Blocul I, Grivița-

turn, își impune, zvelt și elegant, înaltul celor 13 etaje.

E greu să rezisti tentației de a vizita o asemenea clădire, mai ales cînd vrei să vezi și oameni cunoscuți. Am intrat pe ușa de la scara A cu intenția de a zbura cu liftul sus, cît mai sus, nerăbdător de a privi de la cel de-al 13-lea perspectivă ce ți-o oferă cartierul și Capitala.

Dar... aripi tăiate: liftul defect. „Ne pare rău — îmi spune, vădit jenat, un locatar — dar unii părinți nu acordă încă suficientă atenție educației copiilor

și tinerele odrasle se distrează, cu liftul și-l deranjează”.

M-am făcut că nu aud; totul era prea frumos pentru ca să mă împiedice să văd ce voiam. Fiind turist încercat, am pornit voinicește pe scări.

După primele etaje, la cel de-al treilea, din dorința de a-mi mai prinde suflarea, am sunat la apartamentul 9, locuința profesorului Mihail Popovici.

Erau acasă și m-au întîmpinat cu multă amabilitate. Amîndoi lucrători în învățămînt, soții Popovici au primit un aparta-

fi încheiat poate vizita la Grivița-turn dacă cele văzute la apartamentul 45 nu mi-ar fi lăsat o impresie neplăcută. Tocmai de aceea am sunat și la ușa tovarășului Alexandru Bocor, muncitor tipograf la „Casa Scînteii”. Ne-a deschis, zîmbitoare și amabilă, Elisabeta Bocor. De pe perețele din fața noastră, din vestiar, ne zîmbea... Iuri Gagarin. Observîndu-ne privirea, gazda ne lămurește: „Nu e numai slăbiciunea celor doi copii ai noștri, ci și a noastră!”

Ce plăcut este — îmi spuneam privind perspectiva Căii Griviței de pe terasa blocului-turn — să locuiești aici, să te bucuri de lumina și confortul unei asemenea locuințe. Și cum vizita făcută mi s-a părut cam scurtă, mi-am zis: „Ce-ar fi să trec și pe la vecini?”

Lîngă turn, la Blocul L 2, la etajul 7, locuiesc Tănase Dumitru și familia sa. S-au mutat aici de circa treisprezece luni și în acest timp, lăsînd mereu robinetele deschise, și-au inundat casa de treisprezece ori: luna și inundația. Cum arată parchetul și pereții este lesne de închipuit! Dar ce vină are familia muncitorului Costache Gheorghe care, locuind la etajul 6, sub apartamentul cu pricina, este victima nepăsării celor de sus?! „În afară de alte stri-

căciuni, deranjuri și ne cazuri, a trebuit să zugrăvim din nou întreaga locuință”—spune tov. Costache, vorbind despre consecințele ghinionului de a-l avea pe Dumitru Tănase ca vecin. Și cu toată zugrăveala nouă, pe pereții apartamentului tovarășului Costache se mai observă urmele umezelii provocate de infiltrarea apei scurse prin plafon.

Aceleași necazuri are și familia muncitorului fierar Nicolae Cobuz care locuiește la etajul cinci, sub apartamentul inginerului Vasile Cucu. Familia Cucu inundă și Cobuz... plătește. Pînă acum, peste o mie de lei pe reparații și zugrăveli.

Cîtă diferență în felul de a privi lucrurile la locatarii aceluiași bloc! Muncitorul Demian nu numai că-și îngrijește propriul apartament, dar se preocupă de rezolvarea unor deficiențe care privesc întregul bloc. Astfel, văzînd că uscătoria nu are atîrnători și lacăte, tovarășul Demian, din proprie inițiativă și cu bani proprii, a cumpărat cele necesare și le-a montat. Desigur că aici nu e numai vorba de valoarea materială a investiției ci de grija față de bunul obștesc, de asigurarea celor mai bune condiții de locuit pentru toți.

În Blocul 6 tovarășul Florin Rus însă nu are asemenea preocupări; pe el nu-l interesează nici măcar apartamentul în care locuiește. Pînă nu demult apartamentul lui Florin Rus era populat de stolori de porumbel. Intervenția „Sanepid”-ului a curmat această situație, dar urmele au rămas încă.

Nici pentru familia Ilie Rada bunul obștesc nu are prea mare valoare. Dovadă — propria lui locuință: parchetul nou seamănă mai curînd a podea veche, chiuveța din bucătărie stricată, cristalul din baie spart...

Ce bine ar fi — gîndeam — dacă comitetul de bloc și administrația s-ar ocupa de înlăturarea unor asemenea neglijențe care mai persistă la unii locatari! Și fără îndoială că se vor ocupa.

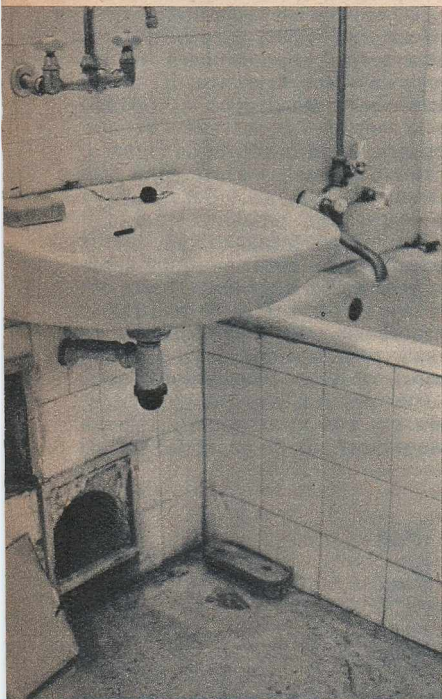
Am făcut această remarcă amintindu-mi de activitatea administrației și a comitetului celor două blocuri din bd. 1 Mai nr. 126. În aceste blocuri toți locatarii își întrețin apartamentele în cele mai bune condițiuni, vîdînd respect pentru bunul obștesc pus la dispoziția lor. Aceeași atenție este acordată de locatari și administrației părților de folosință comună. Aici, datorită unei conduceri administrative gospodărești, numai în acest an, prin contribuția locatarilor, s-a zugrăvit casa scării, s-a rebobinat motorul uzinei și s-a reparat motorul liftului.

★

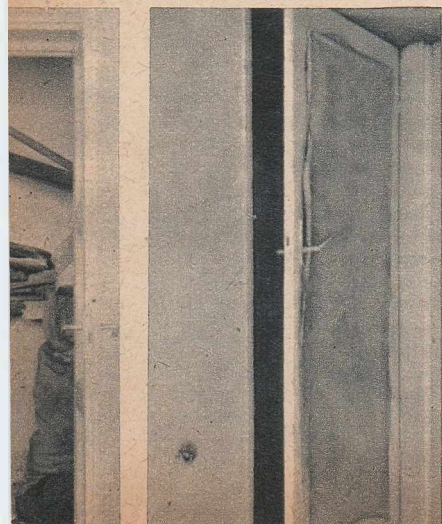
Era aproape seară cînd mi-am terminat vizitele în blocurile din Grivița. În stradă, am văzut staționînd un autocamion cu lucrurile unui nou locatar. Cît de bucuros trebuie să fie că se mută în casă nouă! Și m-am simțit îndemnat să-i strig: „Ai grijă, ai grijă...”

De-a lungul căii, constructorii din schimbul de noapte urcau pe schele. Și în timp ce ultimele raze de soare dispăreau după crestele blocurilor, Calea Griviței începea să se scalde în lumina neonului.

Eugen ROMAN
Fotografiile de Elena GHERA

De la aceste „mici neglijențe” pînă la degradarea locuințelor nu e o cale prea lungă (imagini din apartamentele familiilor Ion Ionescu și Ilie Rada).

NU MAI VREAU ACASĂ

Ofemeie de 40 de ani plînge și imploră ajutor:

— Luați-mi-l pe Victor, luați-mi-l și faceți om din el. E copilul meu, dar trebuie să spun adevărul: e vagabond, și hoț, și mincinos. Parcă e tatăl său: rău, nespus de rău.

Am ascultat-o și am compătimit-o. Aveam motive să cred cuvintele și lacrimile acestei femei. O mamă nefericită, mi-am zis. O femeie care în prima căsnicie n-a avut nici dragostea, nici înțelegerea soțului. Și, iată, acum n-are nici bucuria propriului copil.

Totuși, într-un fel, Chiva e fericită. Își șterge lacrimile și mărturisește:

— De patru ani în viața mea a intrat un om. Țin la el ca la ochii din cap. Nu mi-e rușine să spun că nici la 18 ani n-am iubit așa. Iartă-mă dacă-ți pun o întrebare: e rușine să iubesti?

— Dimpotrivă. Omul nu poate trăi fără dragoste. Dar...

— Ce vrei să spui?

— Doar atît: cînd ești mamă trebuie să știi să-ți împarți dragostea între soț și copii.

Femeia face un gest prin care își exprimă dezacordul:

— În situația în care mă aflu eu, nu e cazul. Trebuie să fiu dreaptă și obiectivă: bărbatul mă iubește, copilul nu mă iubește. Mai mult, Mitică, actualul meu soț, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru îndreptarea lui Victor. Pot spune că în ultimii patru ani Mitică a fost pentru Victor și mamă, și tată.

— Nu înțeleg.

— E simplu: Mitică n-are serviciu. Stă acasă și îngrijește de Victor și de cele două fete mai mici. Nu vreau să-l laud pe Mitică, dar acesta e adevărul: în ce privește menajul se pricepe cel puțin cît o femeie. Dar toate au fost zadarnice în privința îndreptării lui Victor. Cînd îl apucă pandaliile nu-l poți ține în casă nici legat: e un vagabond.

Femeia iarăși face un gest în care descifrez adîncă ei nemulțumire, apoi continuă:

— Și lumea, domnule, ah, ce rea e lumea! O roade invidia cînd vede că cineva e fericit. N-am luat bărbatul de la nici o vecină, nu m-am amestecat în traiul nimănui și cu toate acestea, multe din vecinele mele se uită chiorș. Știu eu ce să mai cred?... Poate li-e necaz că am bărbat mai tînăr cu zece ani decît mine. Eu cred însă că dragostea nu are vîrstă.

Întorc firul discuției:

— Mi-ai spus că Mitică n-are serviciu. Văd că nu-i acasă. Unde-i?

— La talcioc.

Simbătă seara. Chiva vine acasă cu sacoșa plină de cumpărături. Azi a luat salariul. Face socotelile tirguieților, scade rata ce i-a fost reținută pentru un costum luat lui Mitică și e mulțumită. Îi întinde lui Mitică două pachete de „Carpați” cu filtru și-l ceartă drăgăstos:

— Fumezi ca un șarpe, scumpule. Două pachete pe zi. Ei, ce mai stai, nu știi care-i sarcina ta cînd iau chenzina?

Știe prea bine! Sarcina asta o are de două ori pe săptămîna: aprovizionarea cu spirit. De cînd s-a „căsătorit” cu Chiva, întotdeauna a îndeplinit-o cu sfințenie. Niciodată nu s-a întîmplat, chiar dacă a fost în pană de bani, să lase casa văduvită de „sfința băuturistică ce-l face pe om să uite relele și birfa lumii”. Peste un sfert de ceas Mitică se înființează cu o litră de spirit. Îl diluează, toarnă în el un colorant, bea un pahar și o privește pe Chiva cu ochi mari, languroși. Fredonează un cîntec vechi, cîrpit cu versuri noi, al căror autor, pretinde Mitică, este el:

Zică lumea orișice
Eu tot cred în farmece;
Zică strada ce o vrea
Eu de-aici nu voi pleca!

Pot să pariez cu oricine, cu cel mai informat istoric literar, că ultimele distihuri aparțin întru totul lui Mitică. O să vedeți mai la vale că Mitică a avut toate motivele (subiectiv vorbind) să scrie asemenea versuri. Dar pînă atunci să nu stricăm ceasul unei petreceri în care domnește beatitudinea.

Să-mi fie îngăduit să imaginez cîteva dialoguri:

El, adică Mitică (cu o tristețe prefăcută): E toamnă. Te iubesc și n-am pardesiu.

Ea, adică Chiva (răstîgnindu-și privirea în ochii lui, după o pauză): Vei avea pardesiu, cu o singură condiție: să fii om de casă.

El: Păi nu sînt? Chiar tu recunoști că sînt.

Ea: Recunosc, dar am o temere — mă tem că vrei să-ți iei serviciu... Atunci se duce dracului casa.

El: Dacă zici tu, scumpeteo, așa, nu-mi iau nici un serviciu. Rămîn numai lîngă tine.

Femeia servește cina. Se mîncă mezeluri și se beau ultimele resturi ale țuicii colorate. E ora 11 noaptea. Cineva bate la geam. Chiva bănuie pe întîrziatul care bate. Îi pierd buna dispoziție. Deschide. Intră în casă un băiat de peste 13 ani, frumos și cu o tristețe dulce în priviri.

— Sărut mîna, mămică! Bună seara, nene!

— Măgarule, nu degeaba ai rămas repetent. Nici eu, nici școala nu putem să facem om din tine. De ce îi spui lui tăticu’

„bună seara, nene“ și nu „sărut mîna, tătucule“, hai?

Copilul pleacă privirea în pămînt și nu mai spune o vorbă. „Tătucu“, ca să-l îmbuneze, îl țimbie cu rachiul. Victor refuză, scuizîndu-se că a mîncat pepene. Mama îl ia la rost:

— Unde-ai umblat teleleu pînă la ora asta?

— La film.

— De unde ai avut bani?

— Am ajutat pe un bătrîn să bage lemnele în pivniță. Mi-a dat trei lei.

— Mă faci și de rîs, hai? Cersești.

— N-am cerșit. Am muncit. Tu nu-mi dai niciodată bani să mă duc la film.

— Stai colea și mîncă parizer, deși nu meriți.

Victor se așază la un colț al mesei și, fără nici o poftă, rupe în colț de pîine pe care pune o felie de parizer. Ia o carte cu poze și o răsfoiește încet.

Mama are acum altă treabă. Trebuie să lămurească o chestiune cu tătucu’:

— Și pe dumneata trebuie să te pun la punct, domnu’ Mitiică. Fii sincer ca-ntotdeauna și am să te iert. Spune-mi: unde mi-ai fost alaltăseară, cînd mi-ai venit acasă la două noaptea?

— La „Izvorul rece“, scumpeo.

— Ai fost tot cu aia de anul trecut, cînd te-am prins și era s-o as fără păr?

— Scumpeteo, cum poți să vorbești așa? M-am întîlnit cu un omic care mi-a promis că mă bagă într-un serviciu ușor...

Fiindcă Mitiică a atins o problemă de care scumpetea lui nici nu vrea să audă, aceasta îi reminteste pentru a nu știu cîtăară condiția:

— Bagă-ți mințile-n cap și înțelege: ori cu mine, ori cu serviciul. Allege. Eu am nevoie de bărbat, nu de serviciu. Ce, vrei să ai serviciu, să te uiți după toate alea? Pe deasupra ești și bolnav, ești plin de reumatism, n-ai voie să faci serviciu... Mitiică, îți dau un ultimatum: dacă te mai prind cu aia de anul trecut, dacă t-o las fără păr și pe tine fără în ochi să nu-mi zici pe nume. Nu mă cunoști tu.

Cu o penitență regizată, omul e angajează melodramatic:

— Voi fi numai al tău.

Victor are ochii plini de lacrimi. Închide cartea pe care o așfoia și iese afară, spunînd prinre hohote de plîns:

— Nu mai vreau acasă! Nu năi vreau acasă!

★

Femeia pe care la începutul acestor însemnări am compătinit-o e mamă. Îmi pare rău că m compătinit-o. Ea e pasibilă u numai de sancțiunea morală care de altminteri i-a fost dată de oți vecinii, ci și de o sancțiune uridică. Victor are o mie de motive pentru ca să spună: „Nu năi vreau acasă“.

Omul care a intrat în viața namei lui e un pierde-vară în oată puterea cuvîntului. În urmă u vreo șase ani Mitiică, pentru deveni bucureștean, s-a însuat cu o femeie pe care după o ună de zile a părăsit-o. De aunci trăiește pe spinarea concubinei sale. Se întitulează soț, dar vecinele îi spun altfel: pește. La 30 de ani Mitiică nu vrea să facă nimic. E cît un munte și trosnește de sănătate. E drept, vecinilor le spune că suferă de reumatism. Din cînd în cînd, du-

minica mai ales, Mitiică face pe negustorul. Ia hainele copiilor și le vinde la talcioc. Parazitul nu poate trăi fără spirt și fără două pachete de „Carpați“ pe zi.

Vă spuneam mai la început că Mitiică e și autorul ultimelor distihuri din cîntecul pe care-l zice cînd bea spirt colorat:

*Zică strada ce o vrea
Eu de-aici nu voi pleca!*

Adică de la concubină. Mitiică „ține“ la Victor mai mult decît Chiva. Știți de ce? Pentru că Mitiică bea și suta copilului. De altfel, el i-a și spus „soției“: „Să-l mai ținem, dragă, pe Victor acasă cel puțin un an și pe urmă îl dăm la o școală de reeducare“. De ce un an și nu mai mult? Știe el ce știe: pentru Victor mamă-sa primește încă un an de zile ajutorul pe care statul îl acordă copiilor pînă la 14 ani. Acesta e singurul motiv pentru care Mitiică „ține“ la Victor.

Se întimplă, nu de puține ori, ca Mitiică să-i cîrpească „soției“ cîteva perechi de palme. În asemenea situații, prietenele Chivei îi zic:

— Proastă mai ești, dragă. De ce-i permiți să te bată? Uite, ești numai vînatăi.

— Nu-i nimic, unde dă Mitiică cu palma, crește carnea.

Și cu toată persuasiunea de care e capabilă, Chiva încearcă să dovedească prietenelor că fără Mitiică nu poate trăi.

Îmi pun întrebarea: Victor e un băiat rău? Nu. Victor e victima unei mame denaturate, care și-a pierdut simțul matern, Victor e victima unui „tată“ descompus, certat cu morala și logodit cu turpitudinea ajunsă pe ultima treaptă.

Pretinsa lui mamă care spune „să-l ia statul și să-l ducă la școala de reeducare“ nu mai vrea să știe de el. Ea vrea să rămînă nu lîngă copil, ci lîngă concubin. Nu există nici un temei ca Victor să fie dat într-o asemenea școală. Victor e un băiat bun și inteligent. Rămînera lui în „casa părintească“ ar putea însă să-l împingă spre rău.

Ce trebuie să se facă cu Victor? Cred că există o singură soluție: să fie scos de sub autoritatea părintească, să fie crescut de statul nostru într-o școală cu internat, să învețe carte și meserie.

★

Nu vrem să-i acordăm circumstanțe atenuante acestei femei, dar credem că situația în care a ajuns se datorează în bună măsură și dezinteresului total al celor care trăiesc și muncesc în preajma sa: vecinele de pe stradă și tovarășele ei de muncă de la fabrica la care lucrează. În București Chiva n-are rude. Nici prietene nu prea are. Este drept că unele vecine, în dorința de a o scoate din impasul în care a ajuns, i-au spus în cîteva rînduri: „Nu-l mai ține în casă pe golanul ăsta!“ Dar atît și nimic mai mult. Altele, pe care Chiva le socotește „prietene“, i-au dat altfel de sfaturi: „Nu te lua după gura lumii, dragă. Important e că Mitiică te iubește. Iar Victor e mare, se descurcă de-acum singur“. Asemenea „îndemnuri“ au găsit în inima Chivei, din nefericire, și loc, și înțelegere. Numai pentru Victor în inima acestei femei n-a mai rămas loc. Iată de ce musttrarea noastră publică se îndreaptă împotriva Chivei și așa-ziselor ei prietene.

George CIUDAN

ACTUALITĂȚI

CINEMATOGRAFICE

CUM SE DISTREAZĂ MOSCOVIȚII?

S-ar părea că aceasta e întrebarea la care și-au propus să răspundă realizatorii filmului „O seară la Moscova“. Cert este că această trecere în revistă a spectacolelor distractive din capitala Uniunii Sovietice va da o idee asupra măiestriei cu care artiștii estradei și ai ciroului întretin buna dispoziția a moscoviților. Punctul de atracție al filmului îl constituie evoluțiile talentatului clown Oleg Popov.

DILEMA

Acesta e titlul filmului care era pe cale să provoace un incident diplomatic între Danemarca și Republica Sud-Africană. Realizat în condiții ilegale de către regizorul danez Henning Carlsen, filmul documentar „Dilema“ (din care reproducem imaginea alăturată) demască politica rasistă a regimului fascist al lui Verwoerd. Prevenite de activitatea cineaștilui danez, autoritățile sud-africane au cerut expulzarea lui; materialul filmat a fost salvat de la confiscare numai datorită sprijinului acordat de luptătorii împotriva segregăției rasiale. Premiera filmului, care a avut loc recent la Copenhaga, s-a transformat într-o adevărată demonstrație împotriva urii de rasă.

ÎL RECUNOAȘTEȚI?

Gondolier „seducător“ în „Veneția, luna și tu“, erou aproape fără voce în „Marele război“, zelos păzitor al „ordinii publice“ în „Gardianul“, popularul actor italian Alberto Sordi știe să-și piloteze jocul pe muchie de cuțit între duioșie și bufonadă. Recentul său rol din filmul „O viață grea“ al regizorului Luigi Zampa înclină poate mai mult spre nota amară, spre tragicomedia. Trista experiență de viață a eroului, locotenentul Magnozzi, începe în anul 1943, cînd refuză să se pună la dispoziția armatei germane de ocupație. El rătăcește multă vreme în căutarea libertății prin haosul Italiei devastate de război. În cele din urmă el găsește drumul spre lupta de rezistență. Dar și după eliberare, în zilele de pace, corupția aparatului de stat și renașterea fascismului îi ridică în față un zid de nedreptăți.

Le-am dat drumul copiilor acasă. Am rămas în urmă, singur, la marginea satului, pe cărarea bătătorită de pe imasă. Iarba rară, mărunță, se ofilea. Mă gîndeam la săptămîna care trecuse de la începerea anului școlar. Doi din colegi întirziau pe-acasă, în vacanță prelungită. Era vorba de o pereche tinărară. Mie tînarul nu-mi era simpatic. În schimb fata preda minunat și dovedea multă pricepere. De altfel nu-mi dispăcea și așa fi dorit să nu se fi născut idila dintre ei.

Pășeam nehotărît spre sat. Așa fi vrut să se fi întors fata și să-i vorbesc despre toate. M-am întîlnit însă cu feciorul lui Frîncu, ajutorul lui Pantelimon. Feciorașul umblase în clasa mea. I-am fost patru ani dascăl și i-au rămas multe din deprinderile de școlar, cel puțin față de mine. Mi-a dat binețe și și-a aplecat ochii în pămînt.

— Încotro, Niculiță? — l-am întrebat într-o doară.

— Pe-aici...

— După cîte știu, ai fost multă vreme plecat, nu-i așa? Exact ca la clasă. Ticul de-a repeta „nu-i așa“...

— Fost. La Cluj, la școala de horticultură. Dumneavoastră n-ați știut? Mi-ați dat certificatul de 7 clase.

— Drept, Niculiță. Bine era dacă, întors acasă, ai fi trecut pe la mine. Să mai povestim. Să aflu și eu cum a fost pe la Cluj, ce-ai învățat, nu-i așa?

Feciorașul se codi o clipă să-mi răspundă, ferindu-se ca de-o capcană. Dacă nu știi, nu răspunzi. Decît o prostie mare, mai bine tăcere deplină. Ca la clasă, pe vremuri. Băgai de seamă că s-a maturizat. Liniile colțuroase, bărbătești, cîștigau teren pe obrazul copilului de ieri. Începea să semene cu Vasilică. Era însă mai înalt și mai lat în umeri decît taică-său și, nu știu cum, mi-am amintit că Niculiță e membru al gospodăriei, cu carnet de zile-muncă propriu și că are dreptul de-a ridica mîna în adunarea generală.

— Am avut multe pe cap, tovarășe director. M-am tot pregătit să vin...

Pesemne că găsisse fulgerător pretext, pentru că tresări și oftînd ușurat mă privi:

— Nu mi-a fost la îndemînă.

— Te pomenești, Niculiță. Numai că...

— Nu voiam să aflu și tovarășul inginer. Cel care vorbește repede.

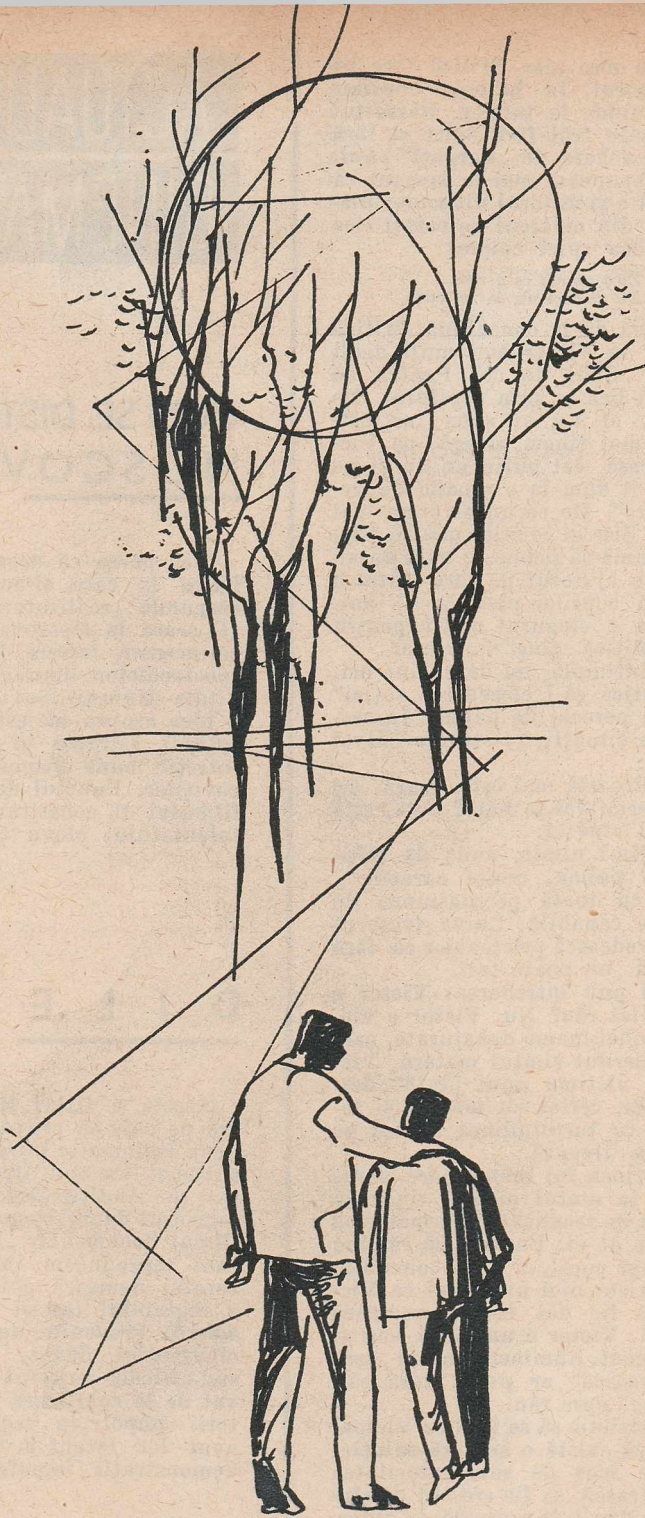
— Manea?

— Da. Șede la Cătănuța, cu dumneavoastră...

— Ce nu-ți era la îndemînă? Ce să nu aflu? Că știi despre pomi și altoit? De la el, Niculiță, aflu și eu multe lucruri noi. N-ai fi pierdut nimic.

— Nu-i despre asta vorba. Am avut eu altă greutate, cu badea Toader Mărian. Cu el mai că m-aș fi înțeles, dar Fărăgău, președintele, nu se înduplecă de fel. O ține una și bună. Să nu plec din sat, că au nevoie de mine. În vreo trei rînduri v-am căutat, da' lelea Ană mi-a spus că-i acolo și inginerul. N-am cutezat. Treceam prin porumbiște.

Niculiță venea după mine. Cărarea nu ne îngăduia să pășim alături.

Niculiță

Povestire de Ștefan LUCA

Ilustrație de Mihai VULCĂNESCU

— Spune, Niculiță — l-am îndemnat. Ce te-apasă de n-ai cutezat? Sfios nu te-am știut.

Feciorul lui Frîncu, încurajat poate de faptul că nu trebuia să mi se uite în ochi, făcu:

— Vreau să mă însor, tovarășu' director.

— Păi, cîți ani ai tu, Niculiță?

— Merg pe douăzeci...

— Stai. Tu ești născut în iulie.

— Da, la secere...

Abia ai împlinit nouăsprezece

și deja mergi pe douăzeci. Te grăbești, băiete, să te îmbătrînești cu voia...

Se născuse într-adevăr la secere, pe cîmp. Vasilică nici nu era acasă, ci undeva pe frontieră, concentrat. Femeia secerase pînă ce au doborît-o durerile. A țipat și-a alergat o altă femeie străină de sat, o secuiancă venită să lucreze cu ziua. Pînă s-ajungă sus, pe coastă, copilul intrase în lume și țipa asurzitor. Secuianca,

fără un cuvînt, și-a smuls năframa din cap și l-a învelit. Lehuza a dat să se ridice în capul oaselor. Să-și vadă băiatul, cînd a răcnit din nou, curmată de noi dureri. Și acolo pe miriște s-a mai auzit un țipăt, tot atît de asurzitor. L-au înfășurat și pe geamăn în cirpe și au așteptat. Secuianca s-a priceput să-i lege cum se cere, iar către ojină i-a ajutat femeii să-și aducă acasă pruncii pe jos, într-un coș. Lumea din sat zicea că-i semn bun. Niculiță a trăit, dar fratele său și femeia au murit înainte ca Frîncu să fi sosit acasă de la concentrare. Cînd silueta lui mărunță a apărut la curmătură, deasupra satului, popa cînta prohodul. Se spune că n-a scos nici un cuvînt și nici n-a lăcrimat. A întrebat doar moale, ce-i cu copilul rămas. Notarul din Lunca a avut prilejul rar să înregistreze două nașteri și două decese în același timp, deși Vasilică n-a înțeles de ce era necesar să mai faci un act de naștere unui copil care a murit, tot așa cum i s-a părut nefiresc să spui că pe mamă o cheamă Ileana, că are 24 de ani și că-i de religie ortodoxă o dată ce și ea și-a luat rămas bun de la lume nu în iulie, ci „la secere“.

Așa se iveau pe lume toți aici în Merișor, ca și la mine în sat: „la secere“, „la sapă“, „la cules“. Cel mai ades în lunile de vară și toamna. Se grăbeau apoi să-l boteze ca nu cumva să moară fără a fi cufundat în cristelniță, încercat de păcatul cel mare de-a se fi născut.

— Și tu, Niculiță, te gîndești cu tot dinadinsul să te însori?

Voiam să adaug, ca să nu-jignesc cumva, dacă nu îl îndeamnă la asta o anume situație de acasă, de cînd s-a însurat Vasilică și i s-a născut un frățio mai mic. La nouăsprezece ane anumite hotărîri se iau în pripă iar cei care le iau nu prea sim nevoia unui sfătuitor.

— Așa m-am gîndit. Să mă însor.

— Părinții?

— Tata n-a zis nimica, ia mama... ce să mai vorbim...

— Atunci?

— Păi, nu vrea Fărăgău, președintele. Nu v-am spus? Cu Mărian e mai ușor, da' el se dă greu...

— Nu pricep, iotă nu pricep Niculiță. Ce amestec are aici președintele? Aici sînteți întîi voi doi, tu și fata, da' — mă-ntre rupsei deodată — da' cine-i fata Niculiță? Am tras-o de urech cumva la școală, nu-i așa?

Băiatul se grăbi să răspundă — Fata-i din Runcu. Nu-de-aici. De-ar fi din sat, n-ar fi necaz. Am cunoscut-o la școală în Cluj. Ei au o gospodărie mare bogată. Ne-am înțeles să ne așezăm acolo. În cinci săptămîni ne-a promis președintele de-acol că ne ridică o casă. La ei în atîta timp se ridică o casă. Că mai, au putere, au cu ce. Mureșul curge la doi pași. Au grădină, au livadă, au...

— Ai fost la vedere?

— Fost. Acum m-am întors. Așa ne-am socotit. Să ne luăm la iarnă. Ce bucate capăt, le vînd îmi cumpăr și eu haine.

— Da' pe fată ai adus-o să vadă ai tăi?

— Nu. Tata o știe, adică pe-a ei. Că au săpat cu badea Panteimon niște fîntîni acum vreo cîțiva ani. Pe mama n-o doar capul.

— Și nu te lasă să pleci nicu Mărian, nici Fărăgău?

— Nu. Ei zic că dacă țin morțiș să mă duc nu au opoziții, dar că m-ar sfătui să rămân.

— Un sfat nu-i totuna cu „nu-mi dau voie”. Cei din Runcu te sfătuiesc să pleci acolo, noi am vrea să nu pleci.

Niculică tresări.

— Și dumneavoastră?

— Păi, să vezi tu ceva, Niculică. Dacă ne-am despărți de tine cu inima ușoară, fără păreri de rău, fără să încercăm să te convingem să rămâi, ție ți-ar părea bine, spune? Nu-i asta un semn că ținem la tine? Și, fără doar și poate, lucrurile așa stau. Înțelegi tu bine, nu-i așa? Ce-ai fi zis ca, ducându-te la Mărian și punându-i dinainte plîngerea ta, să fi început să sară în sus de bucurie: „În sfârșit, bine că scăpăm de tine, c-a dat Dumnezeu să gîndești și tu o dată cumsecade. Abia am așteptat să ne vedem ușurați de-o povară ce se cheama Niculică Frîncu. Îți dăm și căruța, și vizitii ca să ne încredințăm de-a binelea c-ai luat-o din loc. Vorbim și cu miliția să aranjeze vobitînul. Cînd vrei să pleci? Dacă vrei, la moment înhămăm caii”. Hai — am zis — să ne așezăm aici și să judecăm cinstit. Ți-ar fi convenit o asemenea despărțire?

— Tovarășu' director, eu nu-s Aurică.

— Ai văzut? De-aia te-au și trimis la școală și au făcut și ei planuri cu tine. Și mai cred ceva, Niculică. Dacă tu ne ceri sfatul, este că nici tu nu vrei, nu poți să ne întorci spatele cu una, cu două.

— Vai de mine!...

— În cinci săptămîni ai casă. Au gospodărie frumoasă, înche-gată. Bravo lor. Tu te duci ca brigadier, te pomenesti, la o gră-dină de pomi, nu-i așa? În meseria ta, învățată de curînd. Atunci, ce mai stai pe gînduri?

— Nici ei nu-i dau drumul fe-tei.

— Dar fata ar veni aici?

— Ea, da.

— Și tu?

Flăcăul se posomorî. Luă în palmă un bulgăraș de pămînt și, jucîndu-l, fluieră încetîșor. De-odată mi-am adus aminte că așa făcea și la școală, cînd le dădeam ceva de scris sau socotit, în clasă. Pe-atunci am încercat să-l dez-bar de obicei, dar n-am izbutit. Iacă, i-a rămas și o să-l ducă pînă la bătrînețe cu el. O să flu-iere încetîșor de cite ori va avea de limpezit vreo problemă încurcată. Niculică, băiete, născut la se cere, cum semeni cu Vasilică Frîncu!

— N-am avut niciodată casa mea. Toamna zilele mele muncă le car în hambar la tata. Ca să mînc slănină, să tai pline, cer de la mama. Ca să-mi cumpăr bocanci, cer tot de la ea. Îmi numără țigările pe care le fumez și banii care-i plătesc la joc. Azi-mîne mă duc la armată. Grija mea n-a avut-o niciodată și nici n-o s-o aibă. Tata-i om moale și lasă după dînsa. Să zicem c-o aduc pe fată la noi. Știm noi cum o să iasă. Vreau să fiu om la casa mea. Ce-i drept, badea Mărian mi-a fagăduit că-mi dau loc de casă și chiar ceva material. De aci și pînă la acoperiș mai sînt multe de făcut. Am fost ca un orfan, tovarășu' director, dum-neavoastră știți asta. La Runcu fac în doi ani ce abia reușesc la noi în cinci. Am făcut eu bine socoata.

— Și-n timp ce socoteai flu-ierai, nu-i așa? — voi să-l întreb.

Niculică urma să se scalde în apele lui.

— Nu-s leneș. Nu mi-s legate mîinile. Nu rămîn de căruță nici în Runcu. La noi abia acum mă-soară inginerii. Pînă ce s-or săpa kilometrii de dig, pînă ce s-a umple taul, cită vreme n-o să treacă! Pe cînd așa... doi-trei ani nu-s cinci săptămîni. Socru-meu s-o legat să plătască el jumătate, ne dă mobilă, un porc, o vițea și trei stupi. Am și eu două oi. Găini și găște-i ușor. Le cumpărăm de la incubator. Într-un an vă chem să vedeți cum m-am a-șezat. Om la casa lui.

— Toate astea i le-ai spus lui Mărian ca și mie?

— Aproape...

— Și ce-a zis?

— M-a întrebat dacă lecția asta am învățat-o cumva la Cluj. Niculică dădu drumul bulgă-rașului de pămînt, nehotărît. Plutea ceva străin între noi.

— Spune Niculică — l-am rugat. Fata ce a învățat la Cluj?

— Ce să învețe? Cu păsările. Ea-i îngrijitoare.

— Și se pot lipsi de ea? Ea, după cum zici, nu s-ar da înapoi să vină cu tine. Înseamnă că te iubeste. Acum, fii atînt la ce te întreb. Și să-mi spui drept și uită-te la mine. Spui?

— Spun — îmi promise el.

— Să zicem că tu ai fi din Runcu, pe cînd ea din Merișor. Dacă ea te-ar ruga, ai veni după ea, așa cum ea s-a arătat dispusă s-o facă la noi? Dacă ai face pasul asta aflînd că de fată nu se poate lipsi colectiva de-aici? Ai renunța la casa în cinci săp-tămîni?

Îl văzui că se caută de țigări. Se înroșise și arăta puțin spe-riat. Îi întinsei cutia de chibri-turi și, uimit, mi-am dat seama că Niculică fuma de prima dată în fața mea.

— Nu știu, tovarășu' director! De-asta mi-a fost și frică de la început. Să plec așa, ca de la o casă pustie, n-aș fi vrut. Nu-i ceva în regulă, așa cred. Gîndeam să ne despărțim așa cum se cu-vine. Am lucrat cu drag în co-lectiv din prima zi, nu m-am tîrguit. N-aș fi vrut să ne luăm rămas bun ca străini.

— Așadar, tu ai cerut sfat ca să te împaci cu suflătorul tău. De hotărît ai hotărît de-acu'.

Nu-mi dădu replica direct. Urmă, tulburat:

— Badea Toader mi-i nănaș. El m-a hotezat. L-am rugat să mă cunune cu fata. Și-atunci mi-a zis o vorbă grea, care m-a durut. Mi-a zis că el mă cunună, da' numai peste cinci săptămîni. Apoi, am văzut eu bine că i-a părut rău și m-a tot dascălit că noi, zicea el, ne-am pus mare nădejde în tine, că au plănuit să puie pe Husuba pomet și vie. Drept că nu în toamna asta, da' anul ce vine musai să fie gata terasarea. Că dacă și Filimon o să le facă „un pont” ca mine, atunci ei nu mai trimit pe nimeni la școală, dacă nici într-un mem-bru de birou uteme nu poți ști ce zace. M-a întrebat dacă eu nu m-am gîndit la ce-or zice cei-lalți băieți cînd or afla că am făcut o așa reușită partidă, în cinci săptămîni casă, gospodărie personală și ce se cuvine, dacă n-or începe să se uite chiorîș la gospodăria asta a noastră, care acum începe să capete cheag?! Toți o să viseze să plece la Cluj. Rămînem noi, aștia mai bă-trîni, să pescuim în taul lui Pan-telimon. Spuneți, cu ce inimă să mă duc acum?

— Și tu ce i-ai răspuns lui Toader?

— Am zis că doar nu mă duc în sector particular. Că nu mă însor c-o individuală.

— Și el?...

— Ar fi și greu s-o găsești — mi-a spus. Răspunsul însă l-ai găsit îndată. Ți-era lipit de cerul gurii. Tot într-o colectivă te duci. Unde mai pui că într-una mult mai înche-gată ca a noastră. Acolo nu umblă Pantelimoni după izbăvare ascunse și fîntînă are fiecare în ogradă, fîntînă cu roată și acoperiș de țigla. Și-atunci mi-a mai zis o vorbă care iar m-a usturat. Fata vrea să vie. Tu vrei să te duci. Se cheamă că ea ar fi mai apropiată de noi. Greutatea am fi vrut să fie să convingem fata să-și lase satul și să aleagă gospodăria asta, unde începem de la cap să prăsim pui și să-nvățăm rațele să inoate.

În acel moment, la curmătură apărui un rutier. Auzeam cum tractoristul schimbase viteza, încetinind. Un nor de praf acoperise părul pădureț de pe creastă. Și, deși acest tînar însurător se bătea lîngă mine cu el însuși, nu-mi putui stăpîni sentimentul de ușurare. Pe aici a fost odată pădure, de vreme ce locului de sub creastă i se spune și azi „alu-niș”. Totul e să-l facem din nou să-l păteze umbre de pomi. Va fi nevoie și de aluniș. Căci în lacul Șolomonarului vor mișuna pești. Răbdare, multă răbdare ne cere altoiul. În trei ani culegi mere și piersici. Răbdare cere acum Niculică. Mă hotărîsem deja. Așteptam ca să găsesc acel moment cînd țesătura argumen-telor lui s-ar fi rărit. Căci era peste puțină ca el, Niculică, să judece întocmai ca un țaran dina-ante. Dacă ar fi judecat ca înain-te vreme ar mai fi venit acest băiat să-mi ceară sfaturi? Și-ar mai fi aprins stînjenit țigara? Înseamnă că-l rîcîie la inimă.

— Ce-ar fi, Niculică — i-am zis — să aduci fata la vedere, nu-i așa? Să știm și noi încotro vei zbura.

A tăcut încruntat. Băiat frum-os Niculică al nostru, băgai de seamă. Mai cu seamă cînd pare încurcat.

— Doar tu nu ești Aurică! Și-atunci, după un răstimp de tăcere, am urmat:

— I-adevărat, Niculică, că la voi acasă lucrurile n-au avut o curgere obișnuită. Tu ai avut mamă vitregă și ea, fiind tînră, n-a știut să-ți fie o adevărată mamă, iar Vasilică i-un om moale; nu slab zic eu, ci moale. N-a vrut să-și aprindă paie în cap. Tu ai crescut și ai început a înțe-lege. Te-ai săturat. E și firesc. Lucrezi, aduci cît și tatăl tău în casă, dar femeia nu se pricepe să te ia așa cum se cuvine. Ba, aș adăuga, nici nu te iubeste. Acum a venit sorocul să te așezi la casa ta. Cînd ceri sfaturi? Cînd ceva nu ți-i limpede. Tu simți că nu-i frumos să pleci atunci cînd tova-rășii tăi sînt în pragul unei sfor-țări. Dar te ademenește puțină de-a călca pragul unei case noi, a ta și a familiei tale. Dacă vrei să mă ascuți pe mine, învăță-torul tău, atunci rugămîntea mea-i să nu te pripești. Vasilică ce zice?

— Tata? Mi-a zis-o deschis. Se-mbucură. Știu eu că și el scă-pă de-un gînd — făcu el. Respiră adînc și, pe neașteptate, izbucni: Tovarășu' director, la noi în casă i-un iad, asta am vrut să vă spun de la început. Săracu' tata! El crede că ghimpele-s eu. Se-nșeală.

Știu eu ce știu. Știe și nănașul, măcar că nu i-am spus.

— Adică, Niculică, așa stau lucrurile? Tu vrei să pleci de rușine. De-asta n-aduci fata la vedere.

— Asta am vrut să vă spun de la început.

Se răsturna întreg sistemul de argumente. Îl seau deasupra ca uleiul urmele unei vieți chinuite. Omul rămas cu copil mic, singur. Cunoșteam, firesc într-un sătuc, toate amănuntele. Femeia, mult mai tînră, e ceea ce se cheamă o mașteră pentru amîndoi. Copi-lul cel mic nu-i al lui Vasilică. Nu bănuiam că Niculică să fi aflat, deși așa ceva n-ar fi fost peste puțină. Și se mai știe ceva în sat, dar să tăcem. Însă, iată, Niculică nu tace:

— O să-l lase și pe tata. Așteap-tă să luăm zilele muncă și se duce.

— Niculică!

— Și nu vrea să plece fără zestre. Nu-i asta rușine? Să aduc eu în sat o fată cum e Victorița și să intre în mocirla asta?

Pata de ulei! Nu ascultam de-cît ceea ce îmi aducea zvonul rutierului ajuns cam în dreptul școlii. Feciorașul de lîngă mine se chinuia, dar nu-l chinuia, așa cum am crezut la început, per-spectiva unui trai ușor. Îl chinuia părerea de rău că trebuie să se așeze în alt sat și că va trebui acolo să ascundă, să acopere pe-tele de pe masa de-acasă cu o față curată.

— Să vă spun drept. Cînd am văzut că acolo, la ea, ce familie au. Și, oricum, pot umbla cu frun-tea sus, m-am gîndit să le las toate.

— Și nu casa nouă te-a chemat? — Așa să trăiesc. Și-n sat la noi pot să mă așez. Nu-i mult și facem și noi ca ei. Am aflat eu. Da mă scurmă pe dinlăuntru cînd o văd că-mi numără țigări-le și băzîie dacă-i cer bani.

— Și-atunci de ce ai ocolit? Și lui Toader de ce i-ai înșirat cai verzi pe pereți? Îți trebuia o pavază? Credeai c-o să te îndemnă să te înșori și să pleci?

— Cu nănașul a fost afurisită treabă — făcu el deodată. Mi-a spus că știe el un leac. Mă bagă în odaie și-mi pușcă un toc de bătaie să-mi iasă individualismul din cap. Asta mi-ar trebui.

— Glumea.

— Nu știu. Poate că m-ar fi scărmanat, ce poți ști?

— Spune, nu-mi aduc aminte: te-am urecheat vreodată la școală?

— Nu — răspunse el zîmbind. Mie-mi plăcea la școală. L-ați urecheat pe Nufu Vultur. Da' v-a părut rău multă vreme.

— De unde știi?

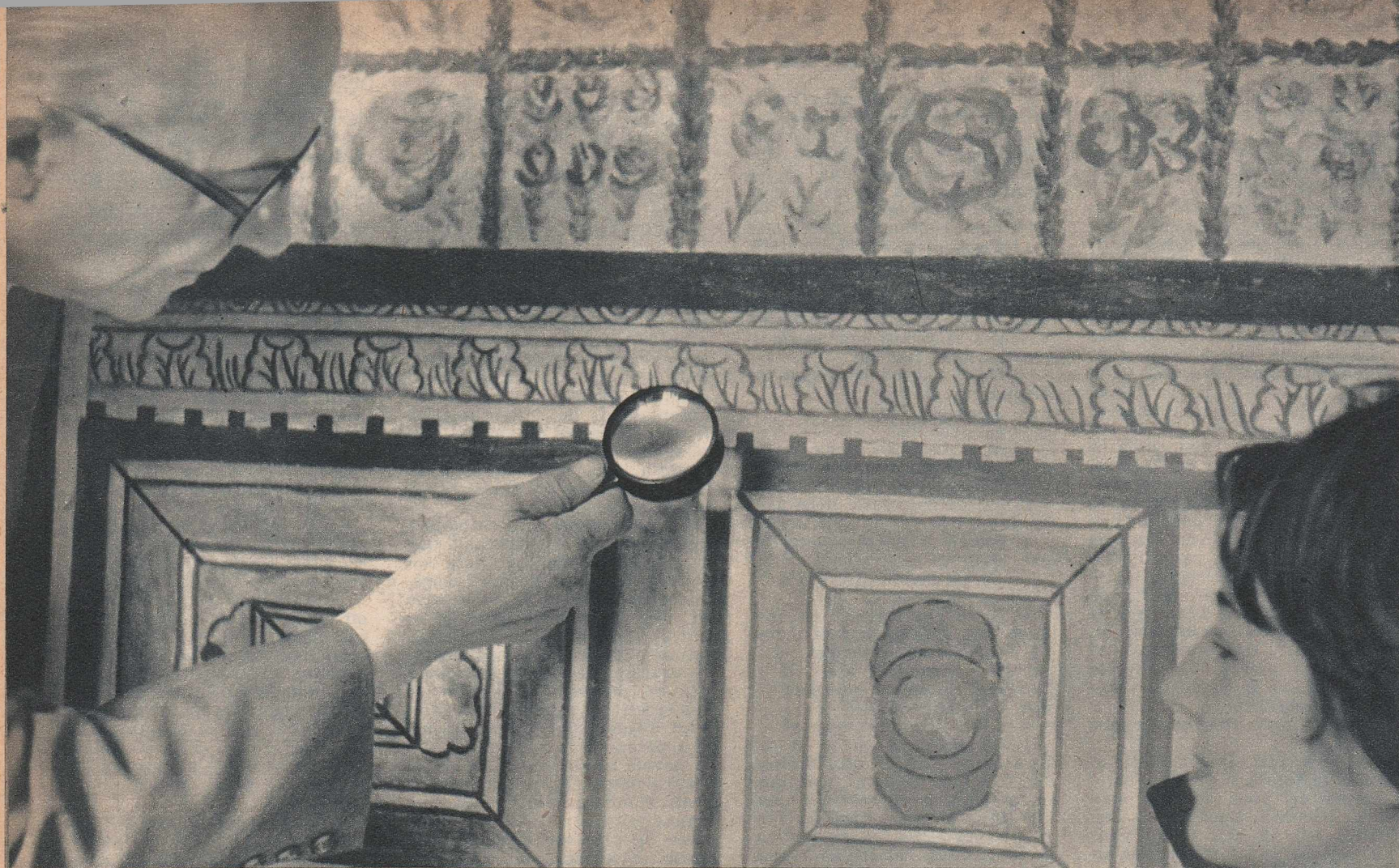
— Așa.

Ne aprinserăm amîndoi țigările. Apoi ne-am ridicat. Aproape de sat, Niculică începu să se grăbească. Îmi spuse:

— Să știți să socrului nu i-am fagăduit nimic.

Ne-am luat rămas bun. Dia-logul nostru îmi revenea în minte amplificat și cu semnificații care abia acum căpătau sens. Aveam impresia că, de fapt, asistasem ca martor la un monolog al lui Niculică. Argumentele mele el le asimilase cu mult înainte. Rezistase unei tentații ademeni-toare. Îmi dezvăluise și taina unor amărăciuni care-l măcina-seră îndelung. În seara aceasta, mi-am zis, o să am ce-i povesti inginerului, iar el o să încheie ca de obicei:

— De-abia am început să înfi-gem repere și, iată, ele nu lipsesc din nici o istorie. Este?

Tomisul ne-a dăruit o frescă

Vasile Canarache, directorul Muzeului arheologic din Constanța, ne prezintă reprodu cerea unui detaliu din frescă. Sînt porțiuni care au fost reproduse fidel de către arhitecți și pictori locali, pentru a fi expuse în muzeu

O descoperire arheologică făcută recent la Constanța a scos la iveală un aspect rămas necunoscut pînă acum celor care au cercetat urmele orașului antic Tomis. Grație unei întîmplări, aici a ieșit la lumină o pictură în frescă lucrată în secolul IV (e.n.). În general, în țara noastră frescele din antichitate n-au rezistat intemperțiilor și îndeosebi umezelii. De aceea, pictura murală descoperită acum la Tomis prezintă pentru arheologi o deosebită importanță științifică.

Fresca de care vorbim fusese pictată pe zidurile interioare ale unei cripte de la subsolul unei bazine care a existat în antichitate pe locul unde se află acum Școala medie nr. 2. Mai exact, pe str. Traian 19, la circa două sute de metri de locul unde s-a descoperit în urmă cu cîțiva ani mozaicul roman. Dacă bazilica s-a ruinat de foarte multă vreme, în schimb cripta cu fresca ei, aflate la subsol, au supraviețuit celor aproape șaisprezece secole. Ele au fost descoperite de cîțiva muncitori care săpau în curtea școlii. Săpăturile au fost continuate sub îndrumarea Muzeului regional de arheologie din Constanța. Cercetările legate de acest obiectiv arheologic sînt efectuate de profesorii Gh. Poenaru-Bordea, muzeograf principal, și Popa-Bran Romulus, directorul adjunct al școlii medii în curtea căreia s-a făcut descoperirea, el însuși fiind un pasionat arheolog. Întîlnirea cu

fresca a constituit pentru cei care au pătruns primii în cripta bazilicii o adevărată revelație: pereții încăperilor — ziduri boltite — sînt acoperiți cu pictură murală. Fresca este destul de bine conservată în unele părți, astfel încît cei care o studiază pot desluși conținutul ei. Este vorba de motive decorative florale alternînd cu motive geometrice. O parte din frescă are ca motive decorative frunze de acant — încadrate de linii drepte și paralele — realizate în culorile roșu și albastru. În alt sector al pereților sînt zone cu motive reprezentînd trandafiri, bujori, flori de mac. Culorile folosite de pictorii respectivi sînt: un roșu cu multe nuanțe, albastrul, galbenul, verdele. Tehnica picturii? Cercetările specialiștilor au adus unele precizări și în legătură cu aceasta: culorile erau preparate prin amestec cu apă de var și aplicate pe tencuiala încă umedă.

În momentul de față Direcția monumentelor istorice restaurează subsolul fostei bazine, pentru ca fresca antică din criptă să fie conservată în continuare. După terminarea lucrărilor locul va deveni un obiectiv arheologic pus la dispoziția tuturor celor care doresc să afle cîte ceva despre pictura murală din Tomisul de acum o mie șase sute de ani.

F. URSEANU
Fotografiile autorului

Aceste trepte străvechi duc spre încăperile ce adăpostesc pictura antică

E BINE SĂ ȘTIM

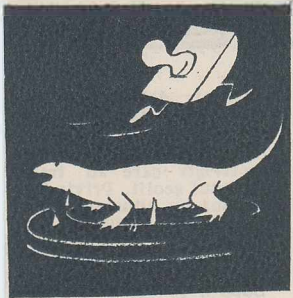
DIN TOATĂ LUMEA

Mașina de calcul „aude“

Inginerul William Dersch a prezentat la Viena o mașină de calcul care „aude“. Un aparat — de dimensiunile unei cutii pentru pantofi — recepționează cifrele și comenzile pronunțate cu voce tare și le preface în impulsuri electrice pe care le transmite mașinii electronice.

Aparatul lui Dersch n-a „învățat“ pînă acum decît 16 cuvinte, printre care cifrele de la 1 pînă la 9, comenzile „plus“, „minus“, „egal cu“ și încă ceva: la cuvîntul „greșit“, automatul anulează toate calculele efectuate pînă atunci.

Sugativă vie

O mică șopîrlă ce trăiește în regiunile de desert ale Australiei s-a adaptat lipsei permanente de apă într-un mod extrem de original. Cu ajutorul pielii ei, asemănătoare unei sugative, ea strînge rouă.

Studiind această șopîrlă oamenii de știință australiani au supus-o unor experiențe. I-au udat pielea, făcînd „sugativă vie“ să intre în acțiune. Dar au constatat cu uimire că în timp ce pielea ei își exercita funcția de... sugativă, șopîrla închidea și deschidea gura fără nici un motiv aparent. Vrînd să vadă ce se va întîmpla dacă animalul va fi împiedicat să facă acest lucru, au observat că într-un asemenea caz pielea încetează să mai absoarbă apă. Se pare că apa depozitată de șopîrlă în piele ajunge printr-un sistem de vase capilare în gura ei, de unde intră treptat pe traseul digestiv. Acesta este motivul pentru care atunci cînd pielea îi este bine îmbibată cu umezeală șopîrla australiană se poate lipsi un timp destul de îndelungat de apă.

Butoaiele „muzicale“

S-ar putea crede la prima vedere că tinerele africane din fotografie poartă pe cap

niște banale butoaie. De fapt ele nu sînt decît niște instrumente muzicale foarte obișnuite în viața poporului ghanez. Tinerele din fotografie demonstrează pe străzile capitalei Ghanei pentru președintele Kwame N'Krumah, cîntînd la aceste ciudate instrumente muzicale naționale.

Voința învinge

La vîrsta de 2 ani, Conrad Dubé din Quebec (Canada) s-a îmbolnăvit grav de poliomielită. După 10 ani a

putut să meargă și după alți 4 ani să vorbească. Dînd dovadă de o voință de fier, fostul infirm a început să colinde lumea. Din 1953 el a parcurs pe bicicletă 243.000 de km, străbătînd 46 de țări din toate continentele. Iată-l pe Conrad Dubé în timpul unui popas la Geneva.

Record de viteză... la bucătărie

În Institutul sovietic de cercetări științifice a curenților de înaltă frecvență, un colectiv condus de profesorul Volodin a obținut recent o interesantă realizare. Este vorba de proto-

tipul unui „cuptor-minune“. Caracterul „miraculos“ al acestui viitor ajutor al gospodinelor și maîștrilor bucătări constă în faptul că pentru a prepara o friptură de pasăre cuptorul n-are nevoie decît de șase minute; un kilogram de carne fierbe în două minute și jumătate, iar în patru minute se coace un kilogram de biscuiți.

Colțul cosmeticienei

DESPRE FOLOSIREA LOȚIUNILOR

În general loțiunile degresează pielea (în cazul unui ten gras), înlătură impuritățile depuse în timpul zilei, strîng porii și activează circulația sîngelui.

Persoanelor cu tenul gras li se recomandă loțiuni alcoolice, acide. Acestea trebuie folosite seara, înainte de culcare. (Numai în cazul cînd tenul este foarte gras se pot întrebuița și dimineața.)

Vă indicăm cîteva formule de loțiuni pentru un ten gras:

- 1) acid boric 150 gr, acid citric 0,25 gr, camfor 0,15 gr, mentol 0,05 gr, alcool 0,05 gr, apă 35 gr;
- 2) suc de lămîie 17 gr, alaiun 0,05 gr, alcool 7 gr, apă 25 gr.

Cu un tampon de vată se șterge obrazul pînă rămîne curat. Apoi se aplică o cremă semihrănită, cum este Tosca. Dacă tenul gras prezintă și pori dilatați,

e bine să întrebuițați următoarea loțiune astringentă:

acid lactic 1 gr, acid boric 0,75 gr, alaiun 1 gr.

O loțiune asemănătoare, „Doina“ (Flora), o puteți găsi în magazinele noastre de specialitate.

Pentru tenurile mai puțin grase sau normale se recomandă loțiunea Lara.

Intrucît loțiunile alcoolice astringente nu curăță fardul, înainte de întrebuițarea lor tenul trebuie demachiat cu un lapte, cum este emulsia „București“ (Mimoza), dacă este gras, ori cu emulsia „Doina“ (Velur), bună pentru toate celelalte categorii de ten.

Georgeta MĂLIN

UN COVOR ELEGANT ÎNFRUMUSEȚEAZĂ INTERIORUL APARTAMENTULUI DV.

Modele și desene variate. Calitate superioară.

Preferăți covoarele plușate produse de Uzinele textile Cisnădie — Sibiu.

Filologie, medicină, botanică... și altele

„Pentru a explica povestea cuvintului *seringă*, filologii trebuie să facă apel, desigur, la istoria medicinei, dar în egală măsură și la... botanică, la muzică și chiar la mitologie! Pentru că e vorba de o prea frumoasă nimfă, apoi de o plantă înaltă și unduioasă, apoi de instrumentul muzical numit nai... Dar să luăm lucrurile pe rând.

Vechile legende ale poporului grec amintesc de *Syrinx*, o nimfă din Arcadia (în centrul Peloponesului), iubită de zeul Pan. Prin niște vrăji, frumoasa *Syrinx* a fost prefăcută într-o plantă, care a căpătat numele ei. Așa, spune legenda, a apărut pe lume prima trestie. Zeul Pan, pentru a se consola de pierderea iubitei lui, a tăiat trestia și a făcut din ea un instrument muzical (numit tot *syrinx*) cu sunete dulci, care

la care își cînta dragostea și jalea. El i-a învățat pe păstorii greci să-și facă și ei astfel de fluier, alcătuite din șapte, opt sau nouă tuburi de trestie de lungime diferită, puse unul lângă altul. Instrumentul acesta s-a numit și „flautul lui Pan”, iar romînii îi spun nai. Nu e lipsit de interes să amintim că și cuvîntul nostru *nai*, care ne vine tocmai din îndepărtatele ținuturi locuite de uzbeki, înseamnă în limba de origine tot „trestie”.

Ultima parte a povestirii noastre ne spune că tulpina de trestie, golită de măduvă, a fost folosită pentru confecționarea primelor *seringi*. Cuvîntul *seringă* derivă tot de la grecescul *syrinx*, modificat astfel în cursul secolelor, prin împrumutarea lui de la o limbă la alta.

Sorin STATI

„ȘTUDENȚII” DIN BRADU

Pe bulevardul Piteștilor, în fața vitrinei de la „Librăria noastră”, o bătrînică își face loc cu coatele printre elevele de școală medie. Privind un tablou mare, în care sînt pozele a peste o sută de oameni, fetele rîd și se laudă:

— Așa-i unchiu-meu. E decorat.

— Aia de sus, cu părul creț, e vărul tată. E brigadier. A vorbit și la radio.

Se bucură fetele. Se bucură lăudîndu-se cu neamurile din tablou. Numai bătrînica tace. Tace și privește nu prea știind ce-i cu tabloul acesta așezat aici, în inima orașului, pe unde trece lumea și țara. Își pune ochelarii. Degeaba. Ochelarii-și vechi, dioptrile-și prea puține și nu poate citi nici numele oamenilor fotografiați, nici măcar cuvintele deasupra tabloului, scrise cu litere mari. Cere ajutorul uneia dintre fete:

— Fată dragă, cine-s ăștia din icoana asta mare?

— Nu-i icoană, mătușă, e tablou.

— Tot aia e, da' ce reprezintă?

— Colectiviști din regiunea Argeș — precizează fata. Președinți, contabili și brigadieri ai gospodăriilor agricole colective, absolvenți ai școlii de cadre GAC din Bradu.

Mulțumită de răspunsul elevei, bătrînica pornește spre piață, vorbind singură:

— Eu ziceam că-s studenți! Da' mai știți!... Or

fi țărani, da' tot un fel de studenți is. Las' că-i bine așa!

Așadar, o promoție de unor colectiviști care au trecut prin focul școlii. Privind tabloul mi-am adus aminte de versurile lui Arghezi:

Ca să schimbăm acum, în-
tîia oară,
Sapa-n condei și brazda-n
călimară
Bătrîni-au adunat, printre
plăvani,
Sudoarea muncii sutelor de
ani.

Oameni care în trecut au stat aplecați din zori și pînă-n noapte pe coada sapei, scormonind un petic zgîrcit de pămînt, au învățat, în condițiile socialismului, nu numai să-și păstreze hărnicia, ci — și acesta e esențialul — să lucreze cu cap, să învețe, să fie adevărați comandanți pe fronturile unde se dau bătălii pentru victoria recoltelor bogate. Or, școlile de pregătire a cadrelor pentru gospodăriile agricole colective tocmai spre acest scop ținesc.

Desigur că și în alte centre de regiuni sînt expuse în vitrinele librărilor tablouri cu colectiviști care au trecut prin asemenea școli. Și desigur că și în alte orașe cite o bătrînică, ce știe mai puțin rosturile noi din țară, spune și ea:

— Or fi țărani, da' tot un fel de studenți is. Las' că-i bine așa!

G. MINIȘAN

Dezlegarea jocului „SPICUIRI DIN EXPOZIȚIA CĂRȚII SOVIETICE”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) Nikitin — Kara. 2) Oraș — Ribakov. 3) Serafimovici. 4) O — A — Ași — Ema. 5) Vivat — Car — Da. 6) Lă — Ac — Sitar. 7) Fier — Arina — K. 8) Anvers — A — Rea. 9) D — A — Oto — Iard. 10) Ea — Adamov — Oi. 11) Esenin — Garin. 12) Vecinii — Nu — A.

mintă pe oameni, ei e o necesitate. Dimpotrivă, cînd se depărtează de suflul viu al contemporaneității, cînd își pierde ideile, forța de înfrîngere, cînd se complăce a fi doar un divertisment bun să-ți omori cîteva ceasuri, publicul — mai devreme sau mai tîrziu — îi întoarce spatele. Mai ales într-o vreme ca a noastră, cînd oamenii au învățat ațtea, dar au învățat în primul rînd să gîndească, teatrul de idei trece la loc de cinste. Niciodată noțiunea de *teatrul popular* n-a fost mai aproape de *teatrul intelectual* ca acum. Niciodată ca acum publicul n-a fost un partener mai inteligent, mai talentat. Cine urmărește spectacolele Teatrului Regiunii București își dă seama cît de grosolană e minciuna că „țărani nu înțeleg” arta superioară, că „pentru țărani” trebuie jucate istorioare morale dramatizate după cartea de citire. Regia, plină de fantezie și forță de sugestie, a spectacolelor Alecsandri sau a „Mielului turbat” este gustată. Bine face acest teatru: el n-a uitat că publicul lui de țărani e marele artist anonim, creatorul genial al artei populare.

De aceea, cînd facem spectacole mediocre, de prost gust — și, slavă domnului, mai facem — să nu le punem pe seama publicului. De aceea, cînd, în loc să alcătuim repertoriul de nivel, programăm tot felul de comedii vulgare sau melodrame siropoase, să nu invocăm eternul „așa cer spectatorii”. Și fiindcă veni vorba: ce-ar fi, tovarăși directori de teatre, să reluăm bunul obicei al spectacolelor cu discutiți? Să mai ascultăm din cînd în cînd și punctul de vedere al publicului. Poate că atunci și alții vor exclama, o dată cu scepticul meu prieten: „Clu-dat cum gîndește lumea!”

TEATRU

PUBLICUL — UN PARTENER TALENTAT

de Traian SELMARU

Cea mai de preț cucerire a scriitorului zilelor noastre e libertatea de a se putea adresa direct marilor mulțimi, de a le putea vorbi despre „frumusețea maiestuoasă a lucrurilor mari și simple”, ca să folosesc splendidele cuvinte ale lui Mihail Sebestian.

Tot ce e mai bun în dramaturgia originală contemporană despre această frumusețe vorbește. Iar spectatorii participă la colocviul cu scena cu emoție, cu respect, cu recunoștință.

S-a spulberat legenda lipsei de interes pentru dramaturgia originală. Spectacolele cu piese romînești se numără cu sutele pe o singură scenă. Exemplul Teatrului de Comedie e concludent. După două stagii închelate, aproape numai cu piese originale, succesele acestui teatru nu s-au epuizat. Reprezentațiile date în toamnă, în grădini cu mii de spectatori, ca și turnele prin țară, stau mărturie.

Îmi place să mă duc la teatru în seri obișnuite, cînd sala e fierbinte, cînd emoția e simțită, materială, în liniștea ce se lasă după bătaia solemnă a gongului. În asemenea seri am văzut de curînd la Teatrul Tinerețului „De n-ar fi iubirile” și „Oceanul”, la Teatrul „C. Nottara” — „Steaua polară”. Mă însoțea un prieten cam sceptic. „Clu-dat cum ascultă lumea!” — exclamă el la un moment dat. Nu era de loc clu-dat. Pe scenă se dezbăteau probleme profunde de viață. Contactul cu sala era deci firesc. Totdeauna cînd teatrul reflectă cu credință, cu talent, cu pasiune semnele caracteristice ale vremii, cînd își deschide reflectoarele asupra noului, cînd luptă împotriva vechilor moravuri și năravuri, cînd devine o arenă a dezbaterii problemelor ce fră-

rea problemelor mai de amănunt, de pură specialitate, ca, de pildă, datarea variantelor „Țiganiadel”. La concluzii ce nu mai pot fi puse la îndoială ajunge Paul Cornea în reconsiderarea lui Gonachi sau în precizarea fermă și clară a personalității contradictorii și oscilante a lui Heliade Rădulescu.

Cititorul va fi încântat să descopere că omul de știință nu se sfiește să fie și nițel poet. În ce ne privește, sintem de părere că fenomenul literar nici nu poate fi tratat fără emoție, așa că împărtășim bunăoară regretul sentimental al autorului, iscat de imposibilitatea de a descoperi date biografice noi privitoare la un poet mare ca Ion Budai-Deleanu. Desenaarea sugestivă a profilului moral al scriitorilor e un mijloc de a transforma efigiile în prezente vii și de a le apropia de inima cititorilor. În general, Paul Cornea caracterizează just și pe acei scriitori citați numai în treacă. Facem totuși opinie separată în cazul lui D. Bolintineanu, care nu s-a lăsat înșelut niciodată de lozincile eliadiste. Cum ne place să credem că am dovedit aiurea, Bolintineanu a fost de o remarcabilă consecvență revoluționară și s-a aflat mult mai aproape de Bălcescu decît se crede, nemotivat îndeobște.

Nu putem încheia fără a menționa studiul „O epocă luminoasă a literaturii romîne: epoca 1848”, sinteză excelentă în care se verifică deplin virtuțile istoricului literar marxist.

Lectura volumului „Studii de literatură romînă modernă” va fi profitabilă atît pentru specialiști cît și pentru cititorii dornici să cunoască mai amănunțit scriitorii și opere din trecut.

Ion ROMAN

Lui Paul Cornea îi plac afirmațiile oarecum paradoxale; titlurile unora dintre studiile cuprinse în volumul pe care-l avem în față sună astfel: „Un scriitor de renaștere timpurie într-o renaștere intruzivă” (I. Budai-Deleanu), „Despre poezia naturii și natura poeziei” (Pastelurile lui V. Alecsandri). Jocurile acestea de cuvinte nu sînt însă numai o invitație, puțin șagălnică, la lectura unor studii pe care cititorul le poate bănuși aride, ci, mai ales, niște formule ce definesc plastic ideea demonstrată. Costachi Conachi a fost într-adevăr — așa cum afirmă autorul — un reprezentant în anteriu și giubea al luminismului, iar I. Heliade Rădulescu a încercat o viață întreagă să stabilească (fără succes) un „echilibru între antiteze” în teorie și practică. Construite pe coloana ideii anunțate în titlu, majoritatea studiilor (la cele citate adăugăm studiile despre N. Bălcescu și, respectiv, despre pasoptistul reneget N. Istrati) sînt monografii succinte, dar complete fiindcă epuizează esențialul. Aprecem sub acest aspect îndeosebi capitolele despre Heliade și Istrati, în care contribuția personală e preponderantă. Dar chiar și în cazurile în care Paul Cornea cercetează terenuri deja explorate, el are de spus lucruri interesante, întreprinzînd o analiză subtilă a ceea ce obișnuit se numește măiestria artistică a scriitorilor. Autorul nu ignoră contribuția cercetătorilor anteriori, pe care o apreciază critic, relevînd ceea ce nu poate accepta și ceea ce stă în picioare. Tratarea artistică se împletește armonios, în întreg volumul, cu meticulozitatea didactică, în sensul bun al cuvîntului. Autorul, preocupat mai ales de realizarea unor sinteze, nu-i repugnă totuși dezbate-

CARTI

PAUL CORNEA:

„STUDII DE LITERATURĂ ROMÎNĂ MODERNĂ”

Cititorii ne scriu, noi răspundem

Citeva noutăți filatelice

„Care sînt ultimele emisiuni mai interesante de timbre din țările prietene?”

Anatolie TURCEANU,
Pucioasa, raionul Tîrgoviște

Răspunde **VAL TEBEICĂ,**
redactor la Radioteleviziune.

Colectiile filatelice se îmbogățesc permanent cu noi și interesante emisiuni poștale, a căror tematică bogată răspunde tuturor cerințelor colecționarilor.

Administrațiile poștale din țările socialiste, în special, reușesc din acest punct de vedere să aducă o contribuție însemnată. În ultimul timp, numeroase au fost evenimentele care au prilejuit apariția unor atrăgătoare serii de mărci poștale.

În Uniunea Sovietică au fost puse recent în circulație

Dintre noile emisiuni poștale cehoslovace se remarcă în special cea consacrată Expoziției mondiale filatelice „Praga '62” — cel mai de seamă eveniment filatelic al anului. Emisiunea cuprinde o serie de 5 valori și 2 colițe (reproducem una din valorile seriei).

Poșta R.P. Polone a pus în circulație o frumoasă emisiune „Flori”, alcătuită din 4 grupe a câte 3 valori cu nominal de 60 gr. (× 3), 90 gr. (× 3), 1,50 zł. (× 3), 2,5 zł. (× 3).

În rîndul noutăților se înscrie și o serie de 3 valori emise de poșta R.P. Bulgaria, consacrate Istoricului zbor în grup al navelor cosmice „Vostok 3” și „Vostok 4” (1 st., 2 st. și 40 st.), și o valoare de 1 ft. emisă de poșta R.P. Ungare cu prilejul Campionatelor europene de haltere.

Marte și pui ei...

„Cînd articolul apărut în „Flacăra” sub titlul „Astro-nautica și civilizațiile extraterestre”, aș dori să reveniți cu unele completări despre sateliții planetei Marte: cînd au fost descoperiți, de cine și ce particularități prezintă”.

Rodica SAVA,
Botoșani

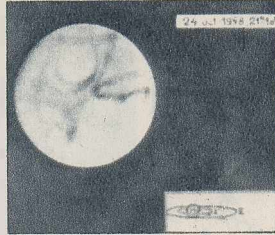
Răspunde **MATEI ALECSESCU,** directorul Observatorului astronomic popular din București.

Sateliții planetei Marte au fost descoperiți la 11 și 17 august 1877 de către astronomul american Asaph Hall. În anul respectiv, Marte a trecut în opoziție perihelică (la distanța cea mai mică de Pămînt), astfel că cercetările au fost oarecum ușurate.

Cel doi sateliți au primit nume mitologice. Cel mai apropiat de planetă este Phobos. El se rotește în jurul planetei la o depărtare de 9.400 km de centrul ei, iar Deimos, cel de-al doilea satelit, la 23.500 km.

Dimensiunile acestor sateliți sînt foarte reduse: cifrele de altfel diferă de la autor la autor și nu sînt încă definitive. Cauza o constituie faptul că sateliții găsindu-se mereu în apropierea lui Marte, măsurătorile sînt mult stînjinite de lumina planetei și de însăși micimea acestora. După unele rezultate, unul din sateliți ar avea diametrul de 16 km, iar celălalt de 8 km. Alți autori afirmă însă că „lunile” lui Marte ar fi și mai mici.

Un fapt deosebit de interesant îl constituie mișcarea de rotație a primului satelit, Phobos. Acesta se rotește în jurul planetei în numai 7 h 39 m 26 s,65, adică mai repede decît însăși planeta (23 h 37 m 29 s,65) și cu mult mai repede decît Deimos (1 z 6 h 21 m 15 s,68). Dimensiunea redusă a satelitului, ca și densitatea lui infimă (încă insuficient precizată), au dus la ipoteza că el ar fi un satelit artificial. Cunoscutul astronom sovietic I.S. Șklov-

Aspect al planetei Marte. Fotografia realizată la Observatorul astronomic popular din București la 24 octombrie 1958. În dreapta jos: orbitele celor doi sateliți.

ski a concretizat această ipoteză. El afirmă că, bazat pe unele cifre ale lui Percy Wilkins, Phobos ar trebui să fie gol pe dinăuntru. Aceasta s-ar explica și densitatea mică, și rotația rapidă a satelitului.

Regretatul astronom sovietic G.A. Tihov, remarcabil cercetător al planetei Marte, s-a opus însă acestei ipoteze, arătînd că cifrele publicate de Wilkins nu ar corespunde realității. În esență, Wilkins susținea că Phobos s-ar mișca din ce în ce mai repede în jurul planetei, deci el s-ar apropia treptat de Marte.

Într-un viitor nu prea îndepărtat se va putea vedea în ce măsură concluziile opuse ale astronomilor citați vor fi confirmate. Noua realizare a savanților sovietici, stația automată interplanetară lansată în direcția planetei Marte, este un prim pas către dezlegarea misterului planetei roșii și al sateliților ei.

Primele nave

„Aș dori să publicați un scurt istoric al construcțiilor navale pe plan mondial”.

B. TRUȘCULESCU,
București

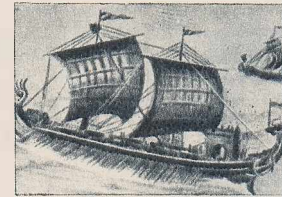
Răspunde **KABA GHEZA,** inginer naval principal în Direcția generală de utilaj industrial și construcții navale din Ministerul Metalurgiei și Construcției de Mașini.

Începuturile construcțiilor navale își au rădăcinile în îndepărtata antichitate. În epoca lor de strălucire, vechile popoare de pe malul Mării Mediterane (egiptenii, fenicienii, grecii sau romanii) construiau nave de lemn impresionant de mari pentru acea vreme (de 200-300 tone), acționate de vîsle sau de pinze. O dată cu începuturile feudalismului, construcțiile navale trec printr-o perioadă de stagnare, pentru a înregistra un avînt puternic după apariția noilor regate centralizate, cînd șantierelor principale de construcții navale se mută de pe malurile Mării Mediterane pe cele ale Oceanului Atlantic, în Spania, Portugalia, Olanda, Anglia, Belgia sau Franța. Navigatorii acestor țări străbat oceanele, descoperind pămînturi noi și aducînd însemnat bogății în Europa.

Apariția mașinii cu aburi, în secolul al XVIII-lea, revoluționează multe ramuri de producție. Construcțiile

navale înregistrează și ele un salt de mare importanță prin trecerea la construcții propulsate mecanic. Astfel, în 1819, vaporul cu zburători „Savannah” este prima navă dotată cu o mașină cu aburi care pornește în cursă lungă, traversînd Oceanul Atlantic, pe distanța dintre New York și Petersburg, în aproape 30 de zile (de fapt, numai 80 de ore au funcționat motoarele, pe restul parcursului vasul fiind acționat tot cu vechile mijloace). Cîrînd după aceea motorul a fost perfecționat, iar zburătorii, care se defectau ușor, au fost înlocuite cu elice — menținute pînă în zilele noastre.

Dezvoltîndu-se industria siderurgică, s-au putut realiza în prima jumătate a secolului al XIX-lea construcții de nave metalice, care au înlocuit vechile nave de lemn, limitate în general ca dimensiuni. Primul vas

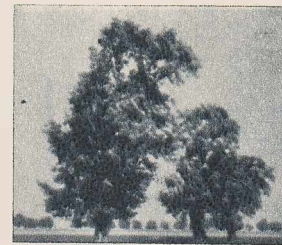
Vas roman cu pinze și rame duble, din secolul I î. e. n.

de metal, „Great-Eastern” (1843), construit în aproape zece ani, a constituit însă un eșec. Neeconomic din cauza greutatei proprii prea mari, vasul a fost folosit pînă la urmă ca magazie plutitoare de mărfuri prin diferite porturi. În deceniile următoare, preocupările constructorilor navali s-au concentrat cu precădere asupra măririi tonajului și a vitezei de înaltare a vaselor.

Perioada de după cel de-al doilea război mondial se caracterizează prin căutarea și aplicarea de noi căi pentru perfecționarea aparatului motor și a tuturor instalațiilor de pe nave. Acum apar motoarele atomice — folosite pentru prima dată în lume la vase de suprafață în U.R.S.S.

În țara noastră construcția navală modernă a început după instaurarea puterii populare.

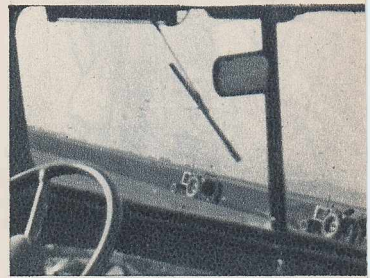
Demult, la umbra acestor stejari...

Vă trimitem spre publicare această fotografie care redă aspectul unui cîmp mărginit de arbori, în mijlocul cărora își înalță ramurile trei stejari foarte bătrîni. Stejarii se află pe terenul gospodăriei colective „7 Noiembrie” din Furculești, raionul Alexandria. Legenda locală spune că sub cel trei stejari ar fi poposit în 1596 Mihai Viteazul și o parte din oastea sa.

Ilie MÎNDREANU,
student, București

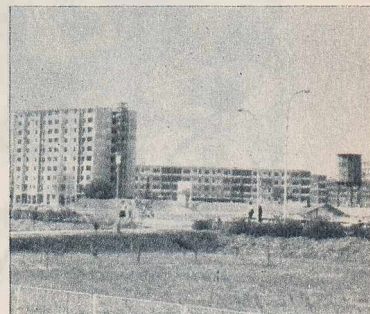
De la fotocorespondenți

Arđturul de toamnă. (Virgil Onoțu, Dea)

În parcul din Roman. (V. Bogdănel, Bacău)

Onești, 1962. (Camil Francisca, București)

Pe scurt

George Ionescu, Ploiești, Mioara Florentina Șutru, elevă, București, Petri Gherasim, lăcătuș, Borzești, Eugen Pal, Mihaela Haremski, Florin Suciu, Hunedoara. Urmărind cu regularitate rubrica „Cititorii către cititori” veți găsi și adrese ale unor tineri de peste hotare, cu care ați putea să intrați în corespondență.

Tanți Vasile, funcționar, Poșta centrală București, serviciul cartare, ne sesizează că la rubrica „Cititorii către cititori” apar uneori adrese în care nu se menționează și raionul, ceea ce produce unele încurcături la distribuirea corespondențelor respective. Ținînd seama de sesizarea de mai sus, rugăm pe toți cititorii care ne scriu să ne comunice adresa completă.

Ioan Boca, Tg. Mureș. În „Flacăra” nr. 6, din 10 februarie 1962 a apărut articolul „Au păsările busolă” în care este explicat fenomenul migrației păsărilor.

Mariana Andrei, Lugoj. Desigur că ați luat cunoștință între timp de comunicatul Ministerului Învățămîntului în legătură cu deschiderea anului școlar 1962-1963 în învățămîntul seral și fără frecvență de cultură generală — comunicat apărut în ziarul din 31 octombrie 1962.

două noi emisiuni: A 20-a aniversare a apărării Sevastopolului (o marcă poștală cu nominalul de 4 copeici, în policromie) și Reprezentanții de seamă ai artel

valori consacrată Campioanelor europene de natație u nominalul de 5 p., 10 p., 15 p., 20 p., 40 p. și 50 p.) și o serie de 3 mărci alejute de Tîrgul de toamnă de la Leipzig (nominal de 1 p., 20 p. și 25 p.).

FLACĂRA

revistă social-politică și literar-artistică

Anul XI—Nr. 46 (390)
17 noiembrie 1962

REDACȚIA:
BUCUREȘTI
PIAȚA ȘCINTEII

Căsuța poștală: 3507
of. 33. Tel. 17.60.10.
int. 1744

ABONAMENTE:

la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

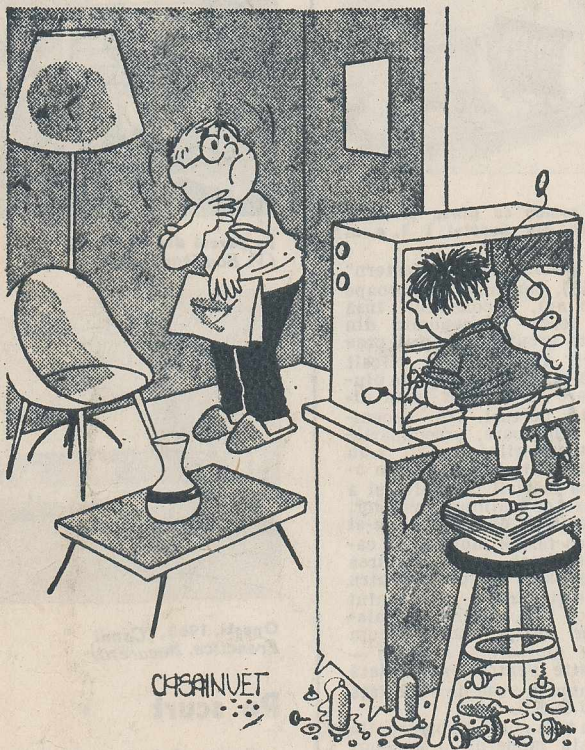
PREȚUL
ABONAMENTELOR:

3 luni: 26 lei
6 luni: 52 lei
un an: 104 lei

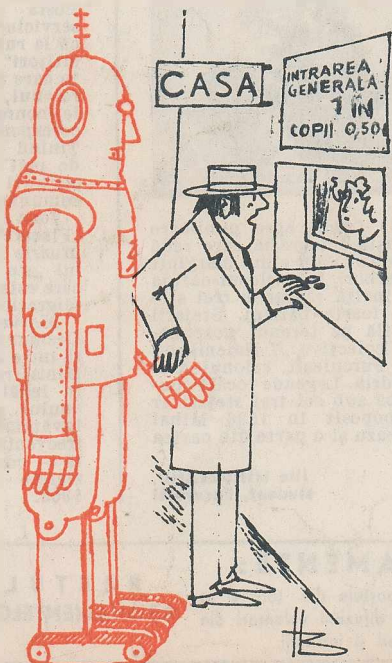
CUSURGIUL: Formidabil, iar mi-ai pus buzunarul stîng în partea dreaptă!!!

Desen de Adrian ANDRONIC

— De necrezut, draga mea! Vino repede să-ți vezi pe băiatul nostru la televizor.
L'Humanité
Dimanche

UMOR

— Dacă vă spun!! N-are decît 6 luni...
Frele Welt

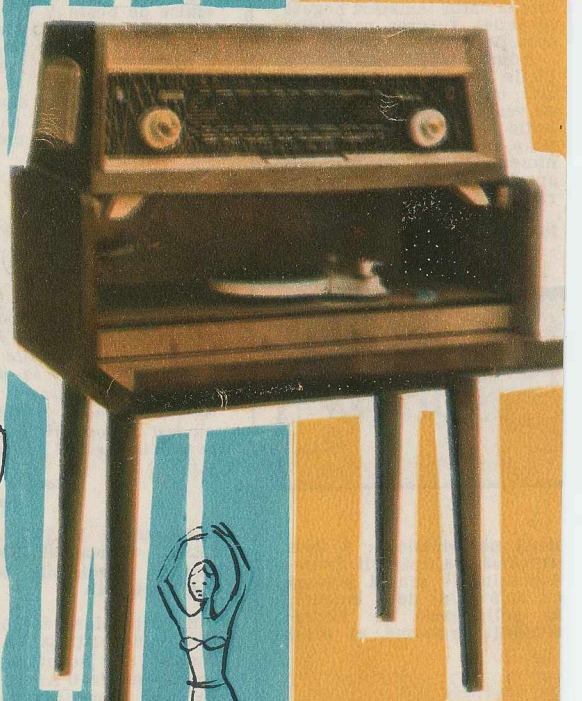
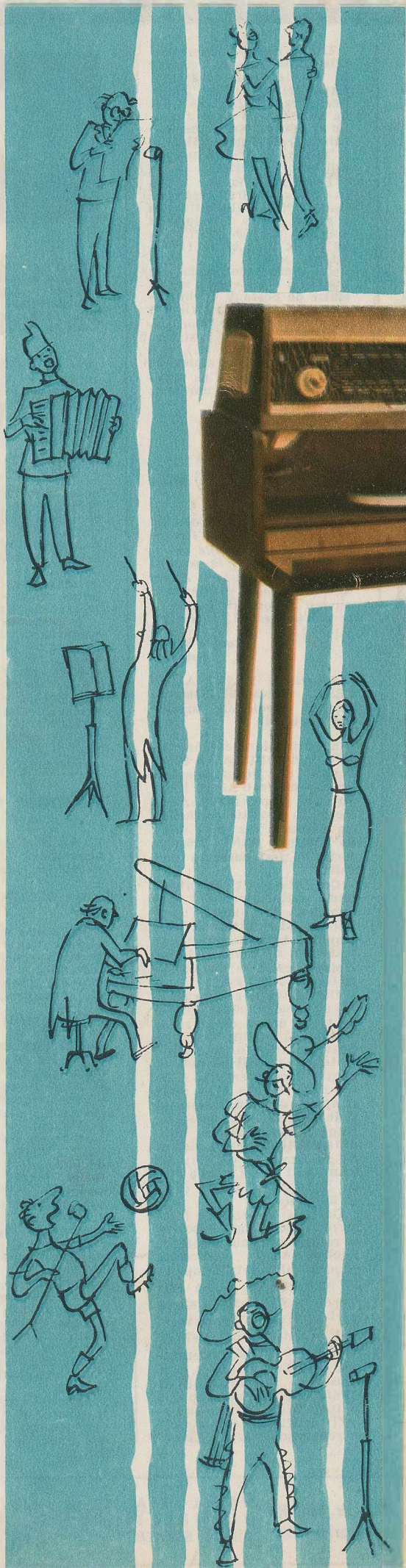
Fantazia

cu picup

originalitate

eleganță

excepționale performanțe electrice și acustice

un produs al uzinelor ELECTRONIC înzestrat cu:

3 + 2 tuburi electronice

3 game de un indicator optic acord

reglaj de ton
2 difuzoare de VA

Picup G E-56
3 viteze și op automată